

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Indicko-pákistánský konflikt: konflikt a spolupráce
obou států od roku 1947 do současnosti**

Soňa Rubá

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Indicko-pákistánský konflikt: konflikt a spolupráce
obou států od roku 1947 do současnosti**

Soňa Rubá

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat paní doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, užitečné připomínky a cenné poznatky, kterými tuto práci výrazně obohatila, a v neposlední řadě také za její otevřený a přátelský přístup.

Obsah

1. Úvod	6
2. Definování konfliktu a spolupráce	11
2.1. Definování konfliktu a spolupráce jako neslučitelných fenoménů	11
2.2. Definování konfliktu a spolupráce jako koexistujících fenoménů	15
3. Oblasti konfliktů a spolupráce mezi Indií a Pákistánem	18
3.1. Události před získáním nezávislosti a první válka o Kašmír (1947).....	19
3.2. Indus Water Treaty, IWT – Smlouva o řece Indus (1960).....	23
3.3. Druhá válka o Kašmír (1965).....	25
3.4. Bangladéšská válka (1971).....	27
3.5. Situace po dohodě v Simle	30
3.6. Jaderné zbrojení a Kárgilská válka (1999)	33
3.7. Spory a spolupráce ve 21. století	36
4. Závěr - Důkaz možnosti koexistence konfliktu a spolupráce	41
5. Seznam pramenů a literatury	44
6. Seznam použitých zkratk.....	50
7. Resumé	52
8. Přílohy	53

1. Úvod

Cílem práce bude analýza konfliktů a spolupráce mezi Indií a Pákistánem. Z metodologického hlediska se jedná o případovou studii, která je ohraničena jak časově – zkoumané období začne ziskem nezávislosti v roce 1947 a postupně budou vybrány události až do 21. století, tak místně - práce se zaměří na oblast jižní Asie, přesněji na země Indii a Pákistán.

Nejprve definuji pojmy konflikt a spolupráce podle autorů, kteří zastávají názor, že se jedná o dva neslučitelné fenomény. Poté zmíním postoje autorů, kteří tvrdí opak, tedy že se jedná o fenomény občas koexistující. V průběhu práce se pokusím doložit, že konflikt a spolupráce mohou koexistovat, tedy probíhat zároveň nebo alespoň v časově blízkých obdobích.

Dále budu zkoumat konfliktní oblasti, které jsem definovala podle databáze vytvořené Uppsalskou univerzitou a Mezinárodním institutem pro výzkum míru v Oslu. Jsou to především války o Džammú a Kašmír a dále některé spory v 21. století, jako například teroristické útoky nebo přetrvávající spor o oblast Sir Creek. Ve státech dochází k profilaci teroristických skupin, které způsobují svými činy ochlazování vztahů a znemožňují tak budoucí řešení situace.

Neméně důležitou součástí bude i zkoumání spolupráce. Bohužel pro tuto oblast neexistuje databáze použitelná pro výběr konkrétních oblastí spolupráce, takže jsem příklady spolupráce vybrala z dostupné literatury. K potvrzení teze o možnosti koexistence konfliktu a spolupráce sestavím časovou osu (*Tabulka č. 3*), na které zobrazím klíčové události za dané období. V závěru práce se pokusím na této ose specifikovat události, které podle mého názoru proběhly souběžně, a tedy dokázaly možnost koexistence zdánlivě neslučitelných pojmů spolupráce a konflikt.

Stěžejními zdroji pro mě budou knihy zabývající se historickým vývojem států, které využiji při analýze jednotlivých válek mezi zeměmi. Také je potřeba zmínit knihy definující konflikt a spolupráci, které se mi podařilo najít jak

v českém tak anglickém jazyce. Při hledání zdrojů k jednotlivým oblastem konfliktů a spolupráce jsem našla i několik českých zdrojů, ale především anglické články, publikace a internetové odkazy.

Indie i Pákistán patří mezi státy na jihoasijském subkontinentu, obklopené z jihu Indickým oceánem a na severu nejvyšším světovým pohořím Himalájemi. Tato oblast se řadí mezi nejdéle osídlená místa na světě a v počtu obyvatel nejvíce zalidněná a pestrá. Z náboženského hlediska je Pákistán zemí muslimskou, islám je zde státním náboženstvím, zatímco Indie je zemí převážně hinduistickou, najdeme zde ale i početnou komunitu muslimů.

Území Indického subkontinentu bylo spravováno britským impériem. Po druhé světové válce rozdělil zákon o nezávislosti z července 1947 Britskou Indii na dvě dominia – Indii a Pákistán. Pákistán byl tvořen dvěma oddělenými územími na severozápadě a severovýchodě (Západní a Východní Pákistán). Problémovým územím se stalo Džammú a Kašmír ležící na hranici se severozápadní částí Pákistánu¹. Bylo spravované hinduistickým maharádžou Hari Singhem, ale většina obyvatel byli muslimové. V říjnu vpadly na toto území za podpory pákistánských úřadů skupiny Paštúnů. Hari Singh, který předtím doufal, že získá plnou nezávislost, se rozhodl podepsat přičlenění k Indii. Tím započala první indicko – pákistánská válka, kterou se zabývala i Rada Bezpečnosti OSN. Byla stanovena linie kontroly (příměří), která vytyčila hranice mezi oběma zeměmi [Strnad – Filipský – Holman – Vavrušková 2003: 824 – 826]. Po vyhlášení nezávislosti Indie a Pákistánu neexistovala žádná dohoda o využívání toků řek, a proto se tato oblast stala problematickou. V roce 1960 byla uzavřena dohoda Indus Water Treaty, která rozdělila využití jednotlivých přítoků řeky Indus mezi státy a přiměla tak státy ke spolupráci. [Biswas 1992: 208].

V roce 1965 vypukl konflikt o jiné území na hranicích. Spor se týkal Kačchských bažin na jihu u Arabského moře. Na vyřešení situace se podílel soud, který v roce 1967 rozhodl, že 90% území připadne Indii a zbytek

¹ Toto území je zobrazeno v příloze na *Mapě č. 1*

Pákistánu. Dalším problémem byla situace v Kašmíru podél stanovené linie. Pákistánci linii překročili s úmyslem obsadit strategická místa a vyvolat povstání. Boje probíhaly přes tři týdny až do té doby, kdy Rada bezpečnosti pomohla k uzavření příměří. Do řešení sporů se zapojil i Sovětský svaz, který uspořádal konferenci v Taškentu, která přiměla zneprátelené strany k souhlasu, že spory budou řešit jen mírovou cestou [Antonovová – Bongard-Levin – Kotovskij 1973: 609 – 611]. Dále se dohoda věnovala navrácení vojenských pozic před boje v roce 1965, uplatňování politiky nevměšování se, obnovení diplomatických styků, otázkám repatriace zajatců a tvorbě orgánů, které by řešily další spory [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 271 – 272].

Jak už bylo řečeno, Pákistán byl fragmentované území, tvořené Východním a Západním Pákistánem². Tato území byla oddělena územím Indie. To ale nebyl hlavní důvod rozpadu Pákistánu. Východní Pákistán byl totiž odsunut jak hospodářsky tak politicky a jazykově na periferii. [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 26]. Když se v roce 1970 konaly volby, dosáhl Mudžibur Rahmán, hlavní postava strany Lidové ligy, úspěchu ve východní části a usilovala o nezávislost. Rahmán byl na rozkaz pákistánského prezidenta Jahja Chána zatčen. Stihl ale vyzvat obyvatele, aby povstali a vyhlásili nezávislost. Tento rozpor mezi částmi Pákistánu se promítl i do Indie, jelikož sem přišlo přes deset milionů uprchlíků z Východního Pákistánu [Strnad – Filipský – Holman – Vavrušková 2003: 842 – 843]. Pákistánská vláda tušila, že Indie podpoří vyhlášení nezávislosti, a tak zaútočila na indická letiště. Reakcí Indie byl vstup armády do Východního Pákistánu, kde pomohla bangladéšským jednotkám obsadit území státu a tím ukončit občanskou válku [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 30 – 31].

Indie i Pákistán jsou od roku 1985 členy Jihoasijského sdružení pro regionální spolupráci (*SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation*), které se zaměřuje na ekonomickou, technologickou, kulturní a sociální oblast [IDW nedatováno]. V roce 2004 byla uzavřena dohoda o volném obchodu *South Asian*

² Toto území je zobrazeno v příloze na *Mapě č. 2*

Free Trade Area – SAFTA [SAARC nedatováno b]. Cílem SAFTA bylo posílení hospodářské spolupráce – eliminovat obchodní bariéry mezi státy, usnadnit přeshraniční obchod, řídit se spravedlivou soutěží a tím vším zvýšit ekonomické zisky zemí a prohloubit spolupráci v regionu [SAARC 2004: 1 – 3].

V roce 1998 uskutečnily Indie i Pákistán jaderné testy. Fakt, že oba státy vlastní jaderné zbraně, zcela změnil rozměr tohoto konfliktu. Indie se snažila stát světovou mocností, přiblížit se Číně a začít využívat politiku odstrašování jako ostatní mocnosti vlastníci jadernou zbraň. Pákistán jaderný test provedl v reakci na test indický několik dní poté [Hu 2000: 28]. V únoru 1999 se zdálo, že se napětí mezi státy začne opět snižovat, poté co byla zprovozněna autobusová linka z Lahauru do Delhi. V rámci této události se setkali i premiéři zemí a dohodli se na dalších schůzkách a jednáních. Další konflikt v oblasti Kašmíru ale vypukl v již květnu 1999 (známý pod názvem Kargilská válka), když kašmírští separatisté přešli přes linii kontroly na území Indie. Boje trvaly asi dva měsíce, v červnu se sešli ministři zahraničí a povstalci se poté stáhli za linii kontroly [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 316 – 317].

Celé 21. století je region provázen teroristickými útoky, jako například v roce 2001, kdy proběhl útok na indický parlament, teroristický útok z roku 2006 nebo 2008 v Bombaji, kdy bylo zabito 163 lidí [Hameed 2012: 5]. Stále nevyřešeným sporem je oblast Sir Creek³, 96 km široký pás vodní plochy mezi indickým státem Gujarat a pákistánským státem Sindh [Manoj 2012]. Spolupráce mezi státy ale i přesto probíhá při řešení přírodních katastrof. Po zemětřesení z roku 2001, které zasáhlo oblast na západě Indie, poskytl Pákistán pomoc Indii [Ravishankar 2015]. Dne 8. října 2005 zasáhlo oblast Kašmíru zemětřesení, které zapříčinilo smrt 70 tisíc Pákistánců a tisíce Indů. Zemětřesení svedlo státy ke spolupráci – podél linie kontroly bylo otevřeno pět stanic, přes které byla posílána materiální pomoc [Kelman 2012: 36 – 40]. Po záplavách z roku 2010 v Pákistánu poskytla Indie 5 milionů dolarů ve formě humanitární pomoci [BBC 2010 a]. Projekt *The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing*

³ Toto území je zobrazeno v příloze na *Mapě č. 3*

System (HKH – HYCOS) se snaží o budování systému varování a předpovídání výskytu záplav. Tento projekt vyžaduje spolupráci (například sdílení dat nebo výměnu technologií) mezi okolními zeměmi, která může pomoci ke zvýšení důvěry [Whycos 2002: 5]. Do projektu se zapojily Nepál, Bhútán, Bangladéš a Pákistán a navrhovanými partnery jsou Čína a Indie [Whycos nedatováno]. Projekt může přispět ke zvýšení komunikace, spolupráce a důvěry mezi státy v celém regionu a tím právě i mezi zneprátelenými státy jako je Pákistán a Indie [Whycos 2002: 20 – 21].

V roce 2005 se Indie a Pákistán staly pozorovatelskými členy Šanghajské organizace spolupráce (*SCO - Shanghai Cooperation Organisation*) [Norling – Swanström 2007: 429]. Členy organizace jsou Rusko, Čína, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Uzbekistán. Cílem organizace je posílení důvěry mezi státy, rozvoj spolupráce, obchodu, vědy a výzkumu, vzdělání, kultury, cestovního ruchu atd. [SECTSCO nedatováno]. V roce 2015 bylo rozhodnuto, že Indie a Pákistán se v bližší budoucnosti stanou řádnými členy organizace [Tribune 2015]. Členství států v organizacích je přínosné pro pravidelnou komunikaci a může vést k postupnému zlepšování vztahů mezi Indií a Pákistánem.

2. Definování konfliktu a spolupráce

V této kapitole uvedu jednak definice konfliktů a spolupráce z pohledu vybraných autorů a jednak popis konkrétních konfliktů a jejich fází.

2.1. Definování konfliktu a spolupráce jako neslučitelných fenoménů

Mezi autory, kteří vykládají konflikt a spolupráci jako oddělené fenomény, které se mohou jen střídat a nikoliv probíhat současně, patří například Panos Bardis, Otomar Bartos a Paul Wehr nebo Jiří Kroupa. Jejich pojetí konfliktů a spolupráce je uvedeno níže. Dále uvedu definice konfliktu a spolupráce podle Oxfordského slovníku, Slovníku soudobé politiky a některých dalších autorů (Waisová, Gillinson, Milnerová).

Prvním autorem je Panos Bardis, který ve svém textu hovoří o sociální interakci, a pojmy konflikt a spolupráci staví do opačných pozic. Sociální interakce v jeho pojetí zahrnuje dvě a více osob, skupin nebo sociálních systémů, které se navzájem ovlivňují. Opakovanou sociální interakci nazývá sociální proces. Pozornost věnuje především šesti sociálním procesům – akulturaci, akomodaci, asimilaci, soutěži, konfliktu a spolupráci.

- Akulturace neboli také kontakt kultur znamená proměnu kultury díky interakci s ostatními kulturami
- Akomodace neboli přizpůsobení je změna názorů, zvyků a chování jedinců
- Asimilace je pohlcení menší skupiny (například kulturní, etnické nebo rasové) větší skupinou a přijetí jejich hodnot a norem
- Soutěž je boj mezi aktéry o postavení nebo o zisk statku, kterého není dostatek
- Konflikt je opakem spolupráce a aktéři se při něm snaží zmařit snahy, poškodit nebo dokonce zničit druhého aktéra

- Spolupráce je činnost, která probíhá mezi dvěma nebo více aktéry (jednotlivec, skupina...), kteří chtějí dosáhnout společných cílů nebo výhod [Bardis 2014: 148 – 158]

Pojem konflikt nevyužívá jen politologie, mezinárodní vztahy nebo bezpečnostní studia, ale například i sociologie [Smolík – Šmíd 2010: 210]. Podle oxfordského slovníku slovo konflikt pochází ze dvou latinských slov – con (spolu) + fligere (bojovat) [Oxforddictionaries nedatováno a]. Tesař ve své knize tvrdí, že konflikt je „pranice, srážka někoho s někým“ [Tesař 2007: 25]. Waisová definuje konflikt jako „typ chování nebo jako druh činnosti, která nemusí nutně obsahovat prvky násilí“. Uvádí „čtyři základní charakteristiky: (1.) aktéry, kteří (2.) jednají, aby (3.) prosadili své zájmy a hodnoty, které jsou (4.) neslučitelné“ [Waisová 2005 a: 136]. O konflikt se podle Waisové jedná, pokud se aktéři (minimálně jeden z nich je stát) snaží získat určitý statek, kterého není dostatek a tak nemůže naplnit potřeby všech [Waisová 2005 a: 136].

Kniha *Understanding conflict* popisuje konflikt jako situaci, která nastane tehdy, když se mezi aktéry objeví neslučitelné zájmy nebo nepřátelství. Pod neslučitelným zájmem si můžeme představit určitý cíl, kterého chtějí dosáhnout oba aktéři zároveň. Jako příklad uveďme dva státy, které si kladou nároky na stejné území. Je tedy jasné, že cíl jednoho státu (získat suverenitu nad daným územím) nebude slučitelný se zájmem druhého státu [Bartos – Wehr 2002: 13 – 18].

Ve Slovníku soudobé politiky a mezinárodních vztahů se píše o konfliktu jako o situaci, ve které se nejméně dva aktéři snaží získat statky, které nestačí uspokojit zájmy všech aktérů [Kroupa 2010: 37 – 38].

Podle Oxfordského slovníku slovo spolupráce (cooperation) pochází ze dvou latinských slov – co (spolu) + operati (pracovat) [Oxforddictionaries nedatováno b].

Gillinson definuje spolupráci jako skupinu aktérů, která činí věci společně a tak že vedou ke společnému závěru. Spolupráce bývá chápána pozitivně, jako dobro, ale nemusí tomu tak vždy být. Například když spolupracují zloději, je to dobré pro ně, ale ne pro společnost. Dále je nutné rozlišovat, jestli aktéři spolupracují z donucení nebo dobrovolně [Gillinson 2004: 5].

Milnerová uvádí, že při spolupráci jednotliví aktéři přizpůsobí své jednání a chování a státy jsou ochotny upravit i své státní politiky tak, aby v nich nebylo obsaženo něco, co by negativně ovlivňovalo ostatní státy. K této definici přidává ještě dva důležité dodatky. První dodatek tvrdí, že každý stát se chová tak aby mohl naplnit své cíle a zájmy, které nemusí být stejné pro všechny. Druhý dodatek počítá s tím, že ze spolupráce vyplývají zisky a odměny. Aktéři vidí své potenciální zisky a tak přizpůsobí své politiky ostatním (je to pro ně výhodné) [Milner 1992: 466 – 467].

Waisová definuje konflikty podle „umístění (systémové, mezistátní a vnitrostátní konflikty)“, podle „prostředků (nenásilné a násilné konflikty)“ a podle „příčin resp. druhu neslučitelných zájmů (mocenské, konstituční, ideologické, ekonomické konflikty atd.)“ [Waisová 2005 a: 136 – 137].

- Systémový konflikt je takový konflikt, který způsobil zásadní proměnu v mezinárodních vztazích „mezi většinou aktérů“ a také se změnila „pravidla, normy a instituce mezinárodního systému“ [Waisová 2005 a: 137]. Příkladem systémového konfliktu je první a druhá světová válka.
- Mezinárodní (mezistátní) konflikt nemá schopnost přeměnit pravidla a normy jako systémový. Patří k němu například války mezi státy.
- Vnitrostátní konflikt probíhá uvnitř státu. V tomto případě se proti vládě státu vyprofiluje opozice, která prosazuje určité požadavky, jako například nezávislost nebo zisk větší autonomie [Waisová 2005 a: 137 – 138].

- Nenásilný konflikt je řešen mírovou cestou, zatímco při násilném (ozbrojeném) konfliktu jsou použity násilné prostředky.
- Podle příčiny (zájmů a cílů aktérů) konflikty Waisová dělí na teritoriální konflikty, mocensko-politické konflikty, boje za nezávislost, ideologické, ekonomické a etnické konflikty a také konflikty o zdroje. Většina konfliktů nemá jasně danou jen jednu příčinu nebo zájem [Waisová 2005 a: 138].

Smolík a Šmíd uvádějí, že je důležité určit, zda konflikt vznikl buď kvůli nějakému zájmu, nebo kvůli určité hodnotě. O konflikt zájmů jde při snaze získat určitý statek, který povede k profitu, například zisk zdrojů surovin, kontrolu území atd. O konfliktu hodnot mluvíme při etnických, náboženských nebo ideologických rozporech [Smolík – Šmíd 2010: 32 – 33].

Podle všech výše uvedených definic můžeme konflikt mezi Indií a Pákistánem definovat jako mezinárodní a převážně násilný. Hlavními příčinami tohoto konfliktu jsou teritoriální spory (Džammú a Kašmír, ledovec Siachen, oblast Sir Creek) a spory o zdroje (jednak vodní zdroje a jednak surovinová naleziště).

Podle Waisové každý konflikt prochází v průběhu času následujícími fázemi: Latentní konflikt, manifestace, eskalace, mrtvý bod, deeskalace, řešení konfliktu a budování míru. Ne každý konflikt všemi zmíněnými fázemi projde, některé konflikty se dokonce nachází v jednom z těchto fází dlouhá desetiletí. Konflikt může vzniknout v jakémkoli prostředí, ve kterém lze nalézt aktéry, kteří nesdílejí stejné hodnoty.

- Latentní fáze konfliktu nastane tehdy, pokud v omezeném množství existuje statek, o který mají aktéři zájem, a zároveň jsou si vědomi, že ho je nedostatek. V této fázi aktéři nepodnikají žádné rozhodné činy
- Manifestace konfliktu nastane tehdy, pokud minimálně jeden z aktérů přednese na veřejnosti zájmy neslučitelné s ostatními aktéry

- Při eskalaci konfliktu se aktéři snaží uspokojit své zájmy, hledají k tomu spojení a nechtějí slevit ze svých požadavků
- Ve fázi mrtvého bodu se konflikt ocitne, pokud ani jedna ze zneprátelených stran nemá prostředky k prosazení svých zájmů
- Deeskalací se nazývá fáze, při níž se konflikt promění na méně vypjatý, jelikož aktéři začínají snižovat své nároky a začínají navzájem komunikovat
- Řešení konfliktu je stadium, kdy je spor mezi aktéry ukončen. Poté už následuje „post-konfliktní urovnání vztahů a budování míru“ [Waisová 2005 a: 141].

Během vývoje konfliktu získávají jeho aktéři zkušenosti, které ovlivňují vývoj jeho dalších fází. Zvláště pokud byly již jednou dosažené dohody porušovány, narušuje to důvěryhodnost procesu a brání to dosažení řešení [Waisová 2005 a: 139 – 141].

2.2. Definování konfliktu a spolupráce jako koexistujících fenoménů

V předchozí části jsem citovala autory, kteří neuvažují o možnosti souběžného průběhu konfliktu a spolupráce. V této kapitole naopak zmíním autory, podle kterých si tyto pojmy nemusí zcela odporovat a za určitých okolností mohou dokonce probíhat současně nebo v krátkém časovém rozpětí. Je to například John Craig, Naho Mirumachi, John Allan nebo Aaron Wolf.

John Craig uvádí, že vztahy mezi státy se v průběhu času vyvíjí, zažívají fáze interakce a ne-interakce. Definování konfliktu a spolupráce pouze jako protikladných konceptů situaci sice může zjednodušit, ale dochází při tom ke zkreslenému chápání interakcí jako takových. Mluví o konfliktu jako o konceptu nezávislém na spolupráci ale zároveň zmiňuje, že právě konflikt může vést k nastolení spolupráce [Craig 1993: 15]. Na přiložené *Tabulce č. 1* je zobrazen vztah mezi konfliktem a spoluprací. Lze z něj odhadnout situace, které pravděpodobně mohou nastat. Při slabé spolupráci i konfliktu mezi aktéry probíhá relativně malá interakce. Pokud se konflikt zvýší, vede to k nárůstu

nestability vztahů, a naopak pokud se zvýší spolupráce, vede to k větší stabilitě. Může nastat i situace, kdy je konflikt i spolupráce na vysoké úrovni. Znamená to, že najdeme silnou vůli dosáhnout cíle, ale také silný nesoulad mezi aktéry jak tohoto cíle dosáhnout [Craig 1993: 16].

Další autoři Naho Mirumachi a John Allan ve své práci identifikovali pět úrovní spolupráce. Tyto úrovně a jejich intenzita jsou identifikovány podle toho, jestli jsou nebo nejsou přítomny čtyři faktory: společné cíle, společná akce, záměr přispět ke společné akci a víra v to že druhý aktér přispěje ke společné akci. V nejnižší fázi spolupráce dojde k *určení problému*. V této fázi neprobíhá žádná společná akce ani nejsou určeny společné cíle. Následuje fáze *ad hoc interakce*, ve které existuje společná akce, ale nesdílí se společné cíle. Při *technické spolupráci* už existují společné cíle, ale neprobíhá žádná společná akce. *Odvrácení rizika* je název fáze, kdy už jde nalézt společné cíle i akci. Poslední fází je *riskování*, kdy stát bez vidiny návratu investuje do spolupráce. Výše uvedené znázorňuje *Graf č. 1* [Mirumachi – Allan 2008: 6 – 7].

V politologické revue byl článek od Miroslava Petrušky – Voda v západní Africe: Zdroj konfliktu, či podnět ke spolupráci?. Tento článek sice nepojednává o oblasti Indie a Pákistánu, ale obsahuje pasáže, které s touto problematikou souvisí. Autor v úvodu řeší pojmy konflikt a spolupráce a dva úhly pohledu na vodní zdroje. Nejprve zmiňuje autory, kteří sdílí názor, že voda slouží jako zdroj konfliktu – například Thomas Homer Dixon nebo Kent Butts. Jako jejich protipól zmiňuje Aarona Wolfa, který tvrdí, že sice existují konflikty o vodní zdroje, ale podle jeho výzkumu IWED (International Water Events Database) otázky sdílených vodních zdrojů vedou spíše ke spolupráci než konfliktům mezi aktéry. Lze tedy říci, že i přes existenci sporů o vodní zdroje ve většině případů nakonec dojde ke spolupráci a řešení tohoto sporu [Petruška 2015: 45]. Wolf poukazuje na to, že voda překračující hranice států může vést ke konfliktům a proto je nutné zavést mezi státy dialog a situaci řešit hned od počátku sporu – například vytvořit dohodu, která využití vodních zdrojů rozdělí [Wolf 2007: 22 – 24]. Každá taková dohoda vyžaduje vzájemnou komunikaci a je tedy přínosná pro předcházení

konfliktům. Další možností jak předejít konfliktu je vstup států do regionální organizace nebo projektu. Takové organizace často mívají prostředky pro monitorování situace, díky které lze předejít vypuknutí sporu [Petruška 2015: 59 – 64].

Závěry Aarona Wolfa jsou v souladu s vývojem situace na řece Indus, jelikož v otázce říčních toků a jejich rozdělení došlo v roce 1960 k uzavření smlouvy mezi Indií a Pákistánem a zdroj potenciálních konfliktů byl eliminován. Co se týče vstupu států do regionálních uskupení pro vznik spolupráce a předcházení konfliktů můžeme zmínit níže probíraný *The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing System (HKH – HYCOS)*, Jihoasijském sdružení pro regionální spolupráci (*SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation*) a Šanghajskou organizaci spolupráce (*SCO - Shanghai Cooperation Organisation*).

3. Oblasti konfliktů a spolupráce mezi Indií a Pákistánem

Vztahy mezi státy lze podle autorů Buzana, Waevera a Wildmka rozdělit podle tří hledisek na depolitizované, politizované a sekuritizované. S depolitizovanými vztahy nemá stát nic společného, neprobíhají o něm veřejné diskuze ani se o něm veřejně nerozhoduje. Politizované vztahy se dostanou do povědomí veřejné politiky a vyžadují tedy vyjádření vlády. Sekuritizované vztahy bývají označovány za existenční hrozbu a ospravedlňují tedy vytvoření zvláštních opatření [Buzan – Waever – Wilde 2005: 34 –]. Spolupráce se lépe navazuje v oblastech, která nejsou sekuritizované. Politizované vztahy lze dále rozdělit na *low politics*, týkající se ekonomických, sociálních nebo kulturních otázek, a *high politics*, které ovlivňují základní funkce státu, jako jsou národní a mezinárodní bezpečnostní otázky nebo obrana státu [Brein 2008].

John Paul Lederach dělí vzájemné vztahy mezi státy do jiných tří skupin podle toho, na jaké úrovni jsou jejich lídři – top leadership (vojenští, političtí a náboženští lídři široce známí ve společnosti), middle range leadership (respektovaní lídři v oblastech etnických, náboženských, akademických, humanitárních nevládních organizací), grassroots leadership (lokální lídři, zdravotní pracovníci, vedoucí utečeneckých táborů) [Lederach 1997: 39].

Vztahy na úrovni top leadership jsou nejlépe zdokumentovány v dostupné literatuře a jsou hlavním zdrojem informací pro tuto práci. Vztahy na nižších úrovních jsou nejspíše zmiňovány pouze na lokální úrovni (místní tisk apod.), takže jsou pro pisatele v Evropě v podstatě nedosažitelné.

Evidenci proběhlých konfliktů a jejich intenzitu sleduje několik databází. Například projekt *KOSIMO* tvořený Heidelberským institutem pro výzkum mezinárodních vztahů se zaměřuje na výzkum a hodnocení mezinárodních a vnitrostátních konfliktů. K nejstarší databázi sedující počty konfliktů, příčiny a ukončení patří projekt *Correlates of war* tvořený Michiganskou univerzitou. Pro tuto práci jsem vybrala projekt *Uppsala Conflict Data Project*, který je vytvářen Uppsalskou univerzitou a Mezinárodním institutem pro výzkum míru v Oslu

[Waisová 2005 b: 46 – 52]. V tomto projektu jsou konflikty děleny podle intenzity na menší ozbrojené konflikty (intenzita 1) a války (intenzita 2). Při menším ozbrojeném konfliktu zemře 25 až 999 obětí ročně, které se přímo účastní bojů. O válku se jedná, pokud je překročen počet 1000 obětí za rok [Pcr.uu 2014: 8]. Z této databáze jsem vybrala několik konfliktů mezi Indií a Pákistánem, které byly označeny za válku, tedy stupněm dvě. O války (konflikty intenzity 2) se jednalo v roce 1947 až 1948, dále v roce 1965 a 1971. Dále jsem vybrala menší ozbrojený konflikt intenzity 1 z roku 1999 – viz *Tabulka č. 2*.

V této kapitole se zaměřím na vývoj situace mezi státy od vzniku nezávislosti států až do 21. století. Prozkoumám konflikty, které jsem si vybrala podle již zmiňované databáze. Spolupráce v žádné podobné databázi zaznamenána není, zmíním tedy vybrané milníky dostupné v literatuře. Všechny tyto události jsou pro názornost zaznamenány na časovou osu (*Tabulka č. 3*).

3.1. Události před ziskem nezávislosti a první válka o Kašmír (1947)

Myšlenka předání moci a udělení nezávislosti předcházela řada vnitřních rozporů a stupňující se nespokojenost občanů. V první polovině 20. století se začalo řešit, komu by měli Britové moc předat. Indičtí muslimové ale začali uvažovat nad tvorbou vlastního státu v severozápadních oblastech Indie [Strnad – Filipický – Holman – Vavrušková 2003: 808 – 811]. S přáním vytvořit nezávislý muslimský stát poprvé přišel básník Muhammad Ikbál v roce 1930. Toto přání pronesl při příležitosti zasedání Muslimské ligy a tehdy se zmínil jen o území Pandžábu, Sindhu, Balučistánu a Severozápadních pohraničních provinciích [Filipický – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 221 – 222]. V roce 1933 několik indických muslimů studujících v Cambridgi vytvořilo pro toto území název PAKSTAN (později PAKISTAN). Tento název byl tvořen počátečními písmeny jednotlivých oblastí – Panndžáb, Severozápadní pohraniční provincie neboli Afghánská provincie, **Kašmír**, **Sidh** a **Balučistán**. Požadavek na osamostatnění těchto oblastí s muslimskou většinou byl formulován v roce 1940 [Strnad – Filipický – Holman – Vavrušková 2003: 811 – 812].

V roce 1945 se v Británii dostala k moci nová labouristická vláda v čele s Clementem Attleem. Tato vláda se snažila vytvořit prostor pro hladký odchod Britů z Indie především urovnáním vztahů mezi hlavními stranami – Indickým národním kongresem a Muslimskou ligou. V březnu 1946 se britská vláda zavázala udělit Indii a Pákistánu status dominia. Delegace, která odcestovala do Indie, vytvořila „plán kabinetní mise,“ který obsahoval návrh tvorby „třístupňové federace“ [Strnad – Filipický – Holman – Vavrušková 2003: 815]. Části federace měly být rozděleny podle náboženského klíče. Část A by tvořily provincie s většinovým hinduistickým obyvatelstvem, část B s muslimským, část C měla zahrnovat oblast Bengálska s většinovým muslimským obyvatelstvem a oblast Asám s většinovým hinduistickým obyvatelstvem. Attlee v roce 1947 na půdě parlamentu prohlásil, že Britové opustí Indii nejpozději do roku 1948. Nakonec ale z tohoto plánu sešlo, protože lord Mountbatten informoval britský parlament o nebezpečné situaci v kolonii a hrozbě propuknutí občanské války [Strnad – Filipický – Holman – Vavrušková 2003: 815 – 817].

Lord Mountbatten, poslední indický místokrál, vytvořil plán na rozdělení země [Ganguly 2001: 15]. Dne 18. července 1947 byl schválen Zákon o nezávislosti Indie, který zároveň vytyčil demarkační hranici mezi Indií a Pákistánem. Zároveň tím ale bylo rozděleno území Pandžábu a Bengálska, což vedlo k mnoha náboženským masakrům a také k početnému přesunu obyvatel. Jelikož při odchodu Britů nedošlo k žádnému předání moci, mohly si jednotlivé oblasti vybrat svojí budoucnost samy. Některá knížectví sice doufala v zisk nezávislosti, ale poté co proběhla jednání s Indickým národním kongresem a Muslimskou ligou se zjistilo, že k tomu nemají prostředky (ekonomické, vojenské atd.). Mountbattenův plán také počítal s udělením nezávislosti pouze Indii a Pákistánu. S výjimkou provincií Džúnágarh, Haidarábád a Kašmír ostatní knížectví nakonec „podepsaly akty o přistoupení k Indii nebo Pákistánu“ do 15. srpna 1947 (den nezávislosti se v Pákistánu slaví 14. srpna a v Indii 15. srpna)

Vláda Džúnágarhu se sice chtěla připojit k Pákistánu, ale kvůli silnému odporu Indie byl Džúnágarh v únoru 1948 k Indii připojen a tento akt byl stvrzen

i referendem. Haidarábád, největší knížectví s většinovým hinduistickým obyvatelstvem a muslimským vládcem, také věřil, že získá nezávislost. Po odchodu Britů ale do situace zasáhla Indie, která území obsadila a přiřlenila [Strnad – Filipický – Holman – Vavrušková 2003: 818 – 823].

Území Kašmíru patřilo mezi knížectví, které se svým přiřleněním k Indii nebo Pákistánu otálelo. Na tomto území s většinovým muslimským obyvatelstvem vládl hinduistický maharádža Hari Singh. Dalším úskalím byla poloha knížectví, které se nacházelo na hranicích mezi Indií a Pákistánem. Někteří obyvatelé podporovali Muslimskou ligu a byli pro přiřlenění k Pákistánu, ale naopak chudí rolníci spatřovali lepší budoucnost v připojení k Indii. Veliké naděje obyvatelé vkládali do Sheikha Mohammeda Abdullaha, který se stal vůdcem muslimů a později se zaměřil na všechny náboženské skupiny (budhisty, hinduisty a muslimy). Pozdějších nepokojů v Poonchu ale ihned využila Pákistánská armáda a vyslala rebelům pomoc. Když se povstalci dostali až k hlavnímu městu Šrínagar, požádal maharádža o pomoc Indii. Ta jí nabídla pod dvěma podmínkami – území se musí připojit k Indii a toto připojení musí být akceptováno Abdullahem, který nejlépe reprezentoval místní obyvatelstvo. Indie byla v nastalých bojích ve výhodě, byla vojensky lépe vybavená a měla početnější armádu. Také většina vojenských základen, továren na zbraně a výcvikových táborů zůstala po odchodu Britů na území Indie. Akt o přistoupení k Indii byl nakonec podepsán 26. října 1947 [Ganguly 2001: 15 – 19].

Mountbatten tvrdil, že by Indie měla s Kašmírským problémem předstoupit před Radu bezpečnosti, a tak se tato otázka začala od 1. ledna 1948 řešit i na půdě OSN. Indie poukazovala na články 34 a 35, které hovoří o ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti. Tvrdila, že státy Džammů a Kašmír byly napadeny kmeny podporovanými Pákistánem, a požádala Radu bezpečnosti, aby podnikla potřebné kroky k zastavení pákistánských akcí v Kašmíru. Toto obvinění Pákistán popřel a ve své obraně obvinil Indii z genocidy na muslimském obyvatelstvu po vyhlášení nezávislosti. Pákistán se také domáhal

podrobnějších informací o podmínkách připojení Kašmíru k Indii. [Ganguly 2001: 19 – 20].

Podle prvního Pákistánského ministra zahraničí Muhammada Zafrulaha Khana byla jediným možným řešením plebiscit konaný pod vedení OSN. Indie na to byla ochotná přistoupit pouze tehdy, pokud by Pákistán stáhl své vojenské jednotky a kmeny. Pákistán zase požadoval stažení Indické armády z hlavního města Šrínagar [Wolpert 2010: 23]. 20. ledna 1948 byla vydána rezoluce ustanovující tříčlennou komisi UNCIP (*UN Commission on India and Pakistan*) [Ganguly 2001: 20]. Tato komise ale bohužel nebyla schopná vyřešit tak hluboko zakořeněné spory, a proto byla 21. dubna 1948 vydána druhá rezoluce OSN. Počet členů komise se zvýšil na pět a měla připravit podmínky pro konání plebiscitu [Wolpert 2010: 24]. Rezoluce zároveň vyzývala Pákistánskou vládu, aby stáhla své lidi z Kašmíru a po Indii požadovala, aby na území nechala jen nezbytný počet vojáků k zajištění pořádku. Členem komise se stal i významný československý diplomat Josef Korbel [Ganguly 2001: 20 – 21]. 27. července 1949 byla uzavřena Smlouva z Karáčí, která definovala linii příměří (*CFL – Cease-Fire Line*). Linie měřila 830 km a vedla přes hornatý terén až směrem k pohoří Karakoram. Asi 60 km od hranic s Čínou se pro linii stal překážkou ledovec Siachen⁴ (označován jako „No man’s land = země nikoho“). Předpokládalo se, že bude tvořit dostatečnou bariéru a hranice zde nebyla pevně stanovena [Wirsing 1998: 9]. Komise UNCIP na linii rozmístila mírovou misi UNMOGIP (*United Nations Military Observer Group in India and Pakistan*), která měla sledovat dodržování příměří [UN nedatováno a]. Další jednání o otázce Kašmíru na půdě OSN ale bylo zablokováno sporem mezi USA a Británií podporujícími Pákistán a Sovětským vazem podporujícím Indii [Ganguly 2001: 26].

Rozdělení území na Indii a Pákistán mělo za následek přerušování ekonomických vazeb mezi zeměmi. Na území nově vzniklého Pákistánu se nacházely zemědělské oblasti, kde se především pěstovala bavlna, juta a pšenice.

⁴ Toto území je zobrazeno v příloze na *Mapě č. 4*

V Indii se ihned projevil nedostatek těchto surovin a problémy nastaly i v oděvním průmyslu. Vážným problémem začala být i nezaměstnanost a bylo nutné, aby se indická vláda s touto situací co nejrychleji vypořádala [Antonovová – Bongard-Levin – Kotovskij 1973: 548 – 549]. Také Pákistán čelil problémům, zůstalo mu jen několik továren, které se většinou soustředily na zpracování zemědělských surovin a ne na průmyslovou výrobu. Všechny stroje, náhradní díly a suroviny se musely dovážet a ani doprava nefungovala tak jak by bylo potřeba. Indie tedy postrádala ve svých továrnách suroviny na zpracování a Pákistán zase neměl pro své suroviny odbytiště [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 232 – 235].

Také početné přesuny obyvatel, které zasáhly především pohraniční oblasti, dále zhoršovaly vztahy mezi nově vzniklými státy a vedly k pogromům a ničení majetku. Tyto nepokoje velice špatně nesl Gándhí, který prosazoval „hinduisticko-muslimskou jednotu“ a na protest proti vzniklé situaci začal držet hladovku. S jeho přístupem se nesmířily některé náboženské organizace a na Gándhího byl nakonec spáchán atentát, kterému podlehl [Antonovová – Bongard-Levin – Kotovskij 1973: 546 – 548].

3.2. Indus Water Treaty, IWT – Smlouva o řece Indus (1960)

Nedostatek vodních zdrojů velice omezuje rozvoj státu. Všechny indikátory ukazují, že v budoucnosti se problém s nedostatkem vody stane ještě závažnějším. Populace roste a také se stále zvyšují požadavky lidí na množství používané vody [Biswas 1992: 201]. Vodní systém řeky Indus patří mezi jeden z největších na světě. Je tvořen řekou Indus a jejími západními a východními přítoky. Pro suché oblasti Pákistánu tato řeka poskytuje jediný zdroj vody a pro suché oblasti severozápadní Indie je také velice důležitá. Spor o řeku započal po dekolonizaci, při které bylo původně jednotné území rozděleno hranicemi a zároveň tak došlo k rozdělení řeky i zavlažovacích kanálů. Vyhlášení nezávislosti v roce 1947 postavilo Indii do výhodnější pozice, jelikož řeka nejdříve protéká přes její území a až poté přes Pákistán [Zawahri 2009: 3 – 4].

V únoru 1951 přicestoval do Indie (poté navštívil i Pákistán) na žádost premiéra Jawaharlala Nehrúa bývalý předseda *Tennessee Valley Authority (TVA)* David E. Lilienthal. Tento velice vlivný a schopný člověk později napsal článek, ve kterém řešení situace kolem řeky Indus navrhnul. Podle jeho názoru tento problém nebyl náboženského nebo politického charakteru, na jeho řešení se tedy státy musejí podílet společně a vodní systém řeky Indus musí být spravován jako celek. Tohoto článku si všiml Lilienthalův přítel a prezident Světové banky Eugene R. Black, který se chtěl do řešení zapojit. V září 1951 napsal premiérovi Nehróvi a Liaquatu Ali Khanovi a začalo vyjednávání podmínek ohledně rozdělení vodního systému a mechanismů spolupráce. Liaquat Ali Khan byl naneštěstí záhy poté zavražděn a na jeho místo nastoupil Khawja Nazimuddin. Vyjednávání probíhala osm let a 19. září 1960 došlo ve městě Karáčí k podpisu Indus Water Treaty indickým premiérem Nehrúem a pákistánským prezidentem Mohammedem Ayubem Khanem [Biswas 1992: 205 – 208]. Smlouva je tvořena dvanácti články a v jejím rámci byly mezi oba státy rozděleny jednotlivé přítoky. Východní přítoky Sutlej, Beas a Ravi připadly Indii a západní přítoky Indus, Jhelum a Chenab Pákistánu. Na základě této smlouvy mohl Pákistán v letech 1960 – 1970 využívat i indické přítoky, jelikož do té doby byl na těchto řekách závislý a potřeboval čas na vytvoření alternativních zdrojů vody [IWT 1960: 4 – 7].

Jelikož aktivita horního státu na toku řeky ovlivňuje situaci dolního státu, je nezbytné, aby státy navzájem komunikovaly – nejlépe vytvořením instituce nebo říční komise, která by se zabývala monitorováním aktivit na toku, sběrem informací, komunikací mezi členy, uspořádáním meetingů a uplatňováním sankčních mechanismů. Jeden ze článků smlouvy mluví o vytvoření Stálé komise pro řeku Indus, která byla vytvořena v každém ze států a je tvořena komisařem, týmem inženýrů a tajemníkem. Tato komise se schází alespoň jednou ročně a 1. června vydává výroční zprávu popisující aktivity uskutečněné za předchozí rok. V rámci schůzek dochází k výměně informací a dat, organizaci aktivit podél vodního toku a řešení otázek z předchozích schůzek. Rozhodnutí musejí být schvalována jednohlasně. Pokud k tomu nedojde, je otázka přesunuta na další

setkání nebo je vytvořen mechanismus k jejímu vyřešení. Každých pět let se komisaři vydají na cestu podél celého říčního systému a zkoumají uskutečněné projekty. Každý komisař má navíc pravomoc požádat o speciální cestu, zkoumat co uzná za vhodné a ujistit se, že vše probíhá v souladu s dohodami. Když se přesto objeví spor, který nejsou komisaři schopni sami vyřešit, je zde několik mechanismů k jejich vyřešení. V prvním stádiu je problémová otázka svěřena ministrům zahraničních věcí členských států. Pokud se nedohodnou, je jmenován nestranný rozhodčí. Poslední možností je jmenování arbitrážního soudu složeného ze sedmi soudců [Zawahri 2009: 7 – 10].

K uzavření této smlouvy došlo díky pomoci třetí strany - Eugene R. Blacka. Jeho pozice byla nestranná, ale zároveň aktivní ve vyjednávání mezi oběma zeměmi. Bez jeho asistence by k podpisu zřejmě nedošlo. Black se tak zasloužil o vytvoření velice efektivní smlouvy mezi zeměmi třetího světa, která bývá často označována za nejvíce efektivní za posledních několik dekád [Biswas 1992: 209]. Důležité je také zmínit schopnost Stálé komise udržet spolupráci i v situacích, kdy došlo ke zhoršení politické situace mezi oběma státy [Zawahri 2009: 14 – 15].

3.3. Druhá válka o Kašmír (1965)

Jelikož ani multilaterální ani bilaterální jednání o území Kašmíru stále nevedla ke konkrétnímu výsledku, začal mít Pákistán obavy, že se Indie pokusí Kašmír integrovat co nejrychleji. Pákistán se obával také rostoucí vojenské síly Indie. Pákistánský ministr zahraničí Zulfikar Ali Bhutto stále tvrdil, že je Pákistán bez Kašmírského území neúplný a že území s většinou muslimského obyvatelstva by mělo být připojeno k muslimskému státu. Proto prosazoval nepolevování v bojích a sporech s Indií. Velká Británie a USA mezi oběma znepřátelenými stranami od prosince 1962 do května 1963 zprostředkovaly šest setkání, ale nebyly při nich vyjednány žádné zásadní změny [Ganguly 2001: 31 – 35].

Počátkem roku 1965 propukl na jižní hranici mezi Indií a Pákistánem boj o území Kaččhských bažin. Pákistán chtěl toto území obsadit, ale boj neměl dlouhé trvání. K vyřešení sporu pomohl mezinárodní soud a země v červnu 1965 podepsaly mírovou dohodu. Mezinárodní soud pak rozhodl o rozdělení území tak, že 90% připadlo Indii a zbytek Pákistánu [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 271 – 272]. Pákistán zde ale vyzkoušel své nové tanky, které hodlal použít při dalších možných bojích v Kašmíru [Wolpert 2010: 32 – 33].

Pákistánský ministr zahraničí Zulfikar Ali Bhutto uzavřel dohodu s čínským ministrem zahraničí Chou En-laiem, v rámci které se Pákistán vzdal části svého území Kašmíru ve prospěch Číny. Tato dohoda se ale vůbec nelíbila Indii a premiérovi Nehruovi [Wolpert 2010: 31]. V roce 1962 vedla Indie s Čínou válku, při které ztratila mnoho vojáků a také část území na hranicích. Po této prohře se Indie začala soustředit na modernizaci své armády. V roce 1965 měla Indie 16 vojenských divizí, z nichž 2 se nacházely v Kašmíru, 8 při hranicích s Pákistánem a 6 při hranicích s Čínou. Pákistán měl oproti tomu 7 vojenských divizí rozmístěných při hranicích s Indií. Pokud by Pákistán zaútočil na Kašmír, měla Indie v plánu provést protiútok na pákistánské město Lahore a donutit Pákistán uzavřít mír. Pákistán měl také svojí strategii, kterou nazval „Operace Gibraltar.“ Jejím cílem mělo být povstání v indických částech Kašmíru a poté obsazení strategických bodů. Operace Gibraltar byla zahájena 26. května 1965, pákistánští vojáci při ní byli převlečení jako místní obyvatelstvo a měli jen ruční zbraně. Jejich cílem bylo přesvědčit místní obyvatelstvo a vyvolat povstání. Tento záměr ale nevyšel a místní obyvatelé dokonce upozornili na jejich přítomnost Indickou vládu [Ganguly 2001: 36 – 43].

Rada Bezpečnosti vydala 20. září 1965 rezoluci, která požadovala zastavení bojů a uzavření příměří. Indie příměří přijala 21. září a Pákistán 22. září [Wirsing 1998: 12]. Jelikož USA nejevily o vyjednávání poválečného uspořádání zájem, ujal se této možnosti Sovětský svaz. Sovětský premiér Alexei Kosygin si od toho sliboval posílení vlivu SSSR v jižní Asii a zároveň omezení čínského vlivu na

Pákistán. 4. ledna 1966 byl tedy pozván pákistánský prezident Mohammad Ayub Khan a indický premiér Lal Bahadur Shastri do města Taškent a 10. ledna byla podepsána Taškentská deklarace [Ganguly 2001: 46 – 47]. Státy se zavázaly hned k několika bodům - k mírovému řešení sporů, stažení vojenských jednotek za hranice určené před válkou v roce 1965, nevměšování se do záležitostí druhé strany, nepoužívání propagandy proti druhé zemi, obnovení diplomatických, ekonomických, kulturních styků a k pokračování schůzek nejvyšších představitelů. V rámci posledního bodu dohody se 1. března 1966 sešli ministři zahraničí obou zemí, ale bohužel se neshodli ani na okruhu projednávaných otázek [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 272 – 273].

3.4. Bangladéšská válka (1971)

Pákistán, fragmentované území tvořené východní a západní částí, byl navzájem rozdělen indickým územím. Bengálce, kteří tvořili ve východní části většinu obyvatel, nespojovala jen muslimská víra, ale především jejich jazyk [Wolpert 2010: 37 – 38]. Východní Pákistán byl odsunut na periferii v oblasti ekonomiky i politiky. Největším úskalím se ale stal 26. leden 1952, kdy byla urdština ustanovena jako jediný pákistánský úřední jazyk. Bengálci začali brzy tvořit opozici vůči vládě sídlící v západní části země. Nejvýznamnější stranou se stala Lidová liga, které předsedal od roku 1966 Sheikh Mujibur Rahman. V roce 1966 vytvořil program obsahující šest bodů, ve kterých požadoval vytvoření federace, rovné rozdělení pravomocí mezi obě pákistánské části a omezení federální vlády tak aby měla pravomoci pouze v oblastech obrany a zahraniční politiky. Když se v roce 1970 konaly volby, Bengálci volili Rahmana, který dokonce získal nadpoloviční většinu v celém Pákistánu a měl se stát předsedou vlády. Generál Agha Muhammad Yahya Khan, který se dostal k moci v roce 1969 a konání těchto voleb přislíbil, ale s tímto výsledkem nesouhlasil a vyhlásil výjimečný stav [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 26 – 30].

Jednání mezi vládou a Rahmanem konaná v Dháce 15. března 1971 nebyla úspěšná. Generál Yahya Khan poté vydal rozkaz k vojenské akci, která měla obnovit pořádek a oddanost centrální vládě. Operace Searchlight, zaměřena na bengálské obyvatelstvo v Dháce a okolí, byla velice krutá [Ganguly 2001: 59 – 61]. Rahman byl zatčen, ale ještě než se tak stalo, stihl 26. března vyhlásit Lidovou republiku Bangladéš [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 282 – 283].

Situace se začala promítat i na indickém území, jelikož vlna příchozích uprchlíků přesáhla deset milionů a to pro chudou Indii znamenalo výraznou ekonomickou i politickou zátěž. Většina uprchlíků byli muslimové, kteří se soustředili na severních hranicích Indie a pokud by zde zůstali i do budoucna, úplně by změnili složení obyvatelstva v těchto oblastech. Indie tak začala zvažovat zásah ve Východním Pákistánu. Také chtěla poukázat na to, že pokud si Pákistán není schopen udržet část svého muslimského státu, jak si tedy může klást nároky na kašmírské území a odkazovat při tom na muslimskou víru jako hlavní důvod k přidružení [Ganguly 2001: 52 – 61].

Indická premiérka Indira Gándhiová se snažila ukázat světu snahu Indie řešit tuto krizi politickou cestou. Za tímto účelem podnikl indický ministr zahraničních věcí Sardar Swaram Singh řadu diplomatických cest (Moskva, Paříž, Bonn, Londýn, Ottawa a Washington). Chtěl poukázat na to, že Indie čelí uprchlické krizi a zároveň chtěl, aby na Pákistán byl vyvíjen nátlak i díky veřejnému mínění. Poradce amerického prezidenta Nixona Henry Kissinger se v této době pokoušel zlepšit vztahy s Čínou. Před cestou do Číny se zastavil v Indii, aby ujistil ministra zahraničních věcí T. N. Kaula, že vztahy mezi USA a Indií tímto nebudou poškozeny. Když pak ale Kissinger uzavřel s Čínou Smlouvu o přátelství, Indie už nemohla počítat s americkou pomocí v případě, že by Čína napadla indické území [Ganguly 2001: 64 – 65]. V reakci na tyto okolnosti uzavřela Indira Gándhiová Smlouvu o míru, přátelství a spolupráci se Sovětským svazem. Na jejím základě začal SSSR Indii poskytovat zbraně a tanky. Nixon reagoval vysláním letadlové lodi Enterprise vybavené jadernými

zbraněmi do Bengálského zálivu. Tento krok ve svém důsledku přispěl ke zrychlení indického vývoje vlastní jaderné zbraně. Podepsáním smlouvy se SSSR získala Indie také podporu od jednoho z držitelů hlasu veto na půdě OSN [Wolpert 2010: 42 – 43].

Indie dále poskytla své území jako útočiště pro představitele bengálské Lidové ligy, kteří se usídlili hlavně ve městě Kalkata a vytvořili zde exilovou vládu [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 30 – 31]. V neposlední řadě začala Indie podporovat „bengálskou osvobozenickou armádu (*Mukti bahini*)“ tím, že jí poskytovala zbraně a výcvik [Filipský – Knotková-Čapková – Marek – Vavrušková 2003: 282]. Západnímu Pákistánu se tvorba exilové vlády ani podpora osvobozenické armády nelíbila a tak provedl 3. prosince 1971 letecký útok na indickou leteckou základnu. Tento zákrok ale nebyl úspěšný, protože Indie mezitím svou základnu přesunula na bezpečnější místo. Indie pak provedla odvetný útok na leteckou základnu Západního Pákistánu a bombardovala přístav Karáčí. Účelem bylo zničení ropných zařízení a blokace přístavu po dobu trvání konfliktu [Ganguly 2001: 67 – 68]. Boje mezi Indii a Pákistánem neprobíhaly jen podél východních hranic, ale i na západě na linii příměří [Wirsing 1998: 12 – 13].

Indická armáda spolu s *Mukti Bahini* postupovala k bangladéšskému hlavnímu městu Dháce, a 16. prosince 1971 se jim podařilo město obsadit a válku ukončit. Na schůzce o poválečném uspořádání konané od 28. června do 2. července 1972 v Simle se sešli Indira Gándhiová a Zulfikar Ali Bhuto. V dohodě se mluvilo o navrácení válečných zajatců, obnovení diplomatických vztahů a také o otázce Kašmíru, ve které se strany zřekly užití síly při řešení tohoto sporu [Ganguly 2001: 68 – 71]. Dále byla přejmenována linie příměří na linii kontroly (LoC) a byly pozměněny hranice. Pákistán díky bojům získal území v jižní části, ale Indie oproti tomu získala větší část území v severních oblastech. Fakt, že Pákistán nedokázal zabránit odtržení východní části svého území, stavěl Indii po válce do lepší pozice [Wirsing 1998: 13].

3.5. Situace po dohodě v Simle

Po uzavření dohody v Simle nastalo období relativního klidu. V roce 1979 ale Sovětský svaz provedl invazi do Afghánistánu a tím se situace změnila. Pákistán měl nyní na obou svých hranicích nepřátelské státy – Afghánistán a Indii. V Afghánistánu byl sověty nastolen režim k Pákistánu nepřátelský, a protože pákistánský generál Muhammad Zia-ul-Haq svrhl a nechal popravit předchozího vládcu Bhutta, neměl Pákistán ani příliš dobré vztahy s Indií a s USA [Ganguly 2001 a: 79 – 80]. Americký prezident Jimmy Carter nabídl pákistánskému generálovi Zia-ul-Haquovi 400 milionů dolarů na vojenské a ekonomické účely a profilaci Pákistánu proti SSSR. Zia ale nabídku odmítl jako nedostatečnou. Cartera poté vystřídal Ronald Regan a ten byl ochotný poskytnout Pákistánu 10 miliard dolarů na vojenské vybavení, aby si zajistil spojence ve studené válce. Tuto nabídku již generál Zia-ul-Haq přijal [Wolpert 2010: 53]. Sovětská invaze do Afghánistánu byla překvapením i pro Indii, která nedávno uzavřela se SSSR Smlouvu o přátelství. Indie se i přes to rozhodla se SSSR nadále udržovat přátelské vztahy a ten jí poskytl 1,6 miliardy dolarů ve formě vojenské pomoci.

V dubnu 1984 se indicko-pákistánské vztahy dále zhoršily kvůli sporu o Siačenský ledovec měřící asi 10 tisíc km², nacházející se v pohoří Karakoram v nejsevernější části státu Džammú a Kašmír. Nebyla zde totiž přesně stanovena hranice a státům se tak naskytl další důvod ke sporu [Ganguly 2001 a: 83 – 85]. Dne 13. dubna 1984 indická vojska zahájila Operaci Meghdoot, při které převzali kontrolu nad většinou území ledovce a dodnes drží jeho dvě třetiny. Oba státy mají na ledovci ve výšce okolo 7 tisíc metrů stále umístěné vojenské jednotky. Existuje ale také plán, který by přeměnil ledovec na mírový park, změnil vojenskou přítomnost na vědeckou a posloužil tak k vytvoření vazeb a spolupráce mezi státy [Swain 2009: 576 – 577].

V Kašmíru se situace vyostřovala především kvůli frustraci místních a jejich snaze o secesi od Indie kvůli ekonomické, demografické a politické situaci. Modernizace vedla k růstu počtu mladých vzdělaných lidí, kteří se chtěli podílet

na politickém dění. Ekonomika ale tak rychle nerostla a tak narůstaly řady mladých nezaměstnaných absolventů. V roce 1982 zemřel kašmírský muslimský vůdce Sheikh Abdullah a na jeho místo nastoupil syn Farooq Abdullah [Ganguly 2001 b: 310]. V roce 1984 byla v Indii zavražděna Indira Gandhiová a na její místo nastoupil syn Rajiv Gandhi. Indická vláda se snažila zapojit do dění v oblasti Kašmíru a tak v roce 1987 přinutila Farooqa Abdullaha vytvořit alianci s indickou politickou stranou [Ganguly 2001 a: 83 - 91]. Od této chvíle se v Kašmíru začaly profilovat dva secesionistické proudy. První byl pro vyhlášení nezávislého Kašmíru a byl reprezentován především JKFL (*Jammu and Kashmir Liberation Front*). Druhý proud reprezentovaný organizací *United Jihad Council*, chtěl přičlenit Kašmírské území k Pákistánu nebo minimálně vytvořit nezávislý stát silně vázaný na Pákistán [Ganguly 2001 b: 310 – 311].

Spory v Kašmíru v této době sice nevedly k žádné vojenské akci, ale objevily se zde nové způsoby řešení sporů. Státy se snažily získat na svou stranu mezinárodní podporu. Pákistán podporoval povstalce v Kašmíru a Indie proti nim zasahovala. Pákistán obviňoval Indii z porušování lidských práv a stále požadoval řešení pomocí plebiscitu. Indie zase vyzývala k návštěvě Kašmíru, aby bylo zmapováno, co povstalci s pákistánskou pomocí napáchali. Pákistán se nesetkal s příliš silnou podporou ani u některých muslimských států (Írán, Uzbekistán, Kazachstán...) ani u Číny, která se obávala růstu secesionismu ve své vlastní zemi. Pákistán se tedy alespoň snažil podporovat povstalecké skupiny - dodávkami zbraní a vojenským cvičením zajišťovaným armádní ISI (*Inter Services Intelligence*) [Ganguly 2001 b: 311 – 314].

Situace se vyostřila kolem roku 1990, kdy byly odstřelovány pozice podél linie kontroly. Pákistánu se dařilo dostávat přes hranici své vyzbrojené povstalce a tím se stále snižovala šance vyřešit spory pomocí bilaterálních jednání. Pákistánu se nepodařilo získat Kašmír v předchozích válkách a tak zde viděl příležitost jak relativně levně snižovat popularitu indické vlády, která byla nucena k obraně. Indie ve snaze získat si důvěru začala komunikovat s vůdci jednotlivých stran v Kašmíru. V roce 1996 se konaly v Kašmíru volby a vyhrál je

muslimský vůdce Farooq Abdullah. Jeho vítězství znamenalo pro Indii možnost stabilizace konfliktu a také získání podpory obyvatel [Ganguly 2001 b: 315 – 316].

I přes dodnes nevyřešenou otázku Kašmíru Indie i Pákistán patří do Jihoasijského sdružení pro regionální spolupráci (*SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation*), stejně jako Bangladéš, Bhútán, Nepál, Maledivy, Afghánistán a Srí Lanka. Organizace byla založena 8. prosince 1985 a hlavy uvedených států (kromě Afghánistánu, který se stal členem až v roce 2007) podepsaly Chartu SAARC. Mnoho dalších států se postupně stalo pozorovateli této organizace. Za zmínku stojí například USA, Austrálie, Japonsko, Evropská unie nebo Čína. Cílem sdružení je zlepšení kvality života obyvatel v jednotlivých státech prostřednictvím hospodářského růstu a sociálního a kulturního rozvoje regionu. K těmto cílům mají země dospět pomocí kolektivní snahy a rozvoje oblastí jako například vědy a výzkumu, technologií, telekomunikací, obchodu, vzdělávání, dopravy nebo cestovního ruchu. Státy se zavázaly, že budou dodržovat pět základních principů – rovnost, teritoriální integritu, nevměšování se do vnitřních záležitostí, politickou nezávislost a vzájemný prospěch. Přibližně jednou ročně se koná summit a ministři zahraničí se schází minimálně dvakrát ročně [IDW nedatováno]. A tak i přes probíhající spory mezi Indií a Pákistánem dochází ke schůzkám hlav států, kteří spolu vyjednávají různé otázky regionální spolupráce a rozvoje vzájemných vztahů [SAARC nedatováno a]. V roce 2004 byla uzavřena dohoda o volném obchodu *South Asian Free Trade Area - SAFTA*. Dohoda vstoupila v platnost v roce 2006 a v rámci ní byla vytvořena Rada ministrů SAFTA (*SAFTA Ministerial Council – SMC*), složená z ministrů obchodu jednotlivých členských zemí. Tato Rada se schází minimálně jednou ročně a každý členský stát předsedá podle abecedy v Radě po celý rok [SAARC nedatováno b]. Cílem SAFTA bylo posílení hospodářské spolupráce – eliminování obchodních bariér mezi státy, usnadnění přeshraničního obchodu, zavedení spravedlivé soutěže a tím zvýšení ekonomických zisků zúčastněných zemí [SAARC 2004: 1 – 3].

3.6. Jaderné zbrojení a Kárgilská válka (1999)

Počátky indického nukleárního programu sahají až do roku 1948 kdy nukleární fyzik Homi Bhaba přesvědčil premiéra Nehrua k vytvoření DAE (*Department of Atomic Energy*). Po válce s Čínou v roce 1962, ve které Indie ztratila jak mnoho vojáků tak i část území, se Nehru zaměřil na investice do obrany a modernizace armády. V roce 1964 Čína provedla svůj první jaderný výbuch a to Indie nemohla jen tak přehlédnout. Indická premiérka Indira Gándhiová se domnívala, že Velká Británie, USA nebo SSSR by mohly Indii zajistit nukleární garanci, ale žádné z těchto mocností se do podobných záruk nechtělo. Ke zrychlení vlastního indického jaderného programu došlo po válce s Pákistánem roce 1971, kdy se Indie chtěla začít více profilovat jako regionální mocnost. Pákistánský nukleární program se začal vyvíjet o něco později než ten indický, a to když v roce 1954 byl založen PAEC (Pakistan Atomic Energy Commission). Po válce s Indií roku 1971 se pákistánský prezident Zulfikar Ali Bhutto na vývoj nukleární zbraně rozhodl zaměřit [Ganguly 2001 a: 102 - 108].

Indie svůj první jaderný výbuch provedla v roce 1974 a označila ho jako „mírovou jadernou explozi“ [Hu 2000: 28]. Jaderné mocnosti krátce poté zakázaly nukleární obchod se zeměmi, které nepodepsaly NPT (*Non-proliferation Treaty*). Tento zákaz se týkal Indie, Pákistánu a Izraele. Dne 11. a 13. května 1998 (po více jak dvaceti letech) Indie provedla sérii pěti testů jaderných výbuchů v Radžastánské poušti, tedy v blízkosti Pákistánu. Ten dlouho neotálel, ignoroval možné mezinárodní sankce a 28. května 1998 provedl jaderný test v Balúčistánské poušti. Na obě země pak byly uvaleny ekonomické a vojenské sankce, které je měly přinutit podepsat jednak CTBT (*Comprehensive Test Ban Treaty*) a jednak již zmíněnou NPT (*Non-proliferation Treaty*). V září 1998 se situace mezi státy zlepšila, jelikož se dohodly na obnovení bilaterálních jednání. Pákistán vytvořil „two plus six formula“ (formule dvě plus šest), která se zaměřovala na otázky Kašmíru, míru a bezpečnosti, ledovec Siachen, oblast Sir Creek, Tulbulský navigační projekt, terorismus a obchod s drogami, ekonomickou a obchodní spolupráci a přátelskou výměnu. K další deeskalaci

konfliktu došlo, když bylo v lednu 1999 povoleno pákistánskému kriketovému týmu vycestovat do Indie, a dále v únoru 1999 kdy indický premiér podnikl spolu s některými politiky a známými osobnostmi cestu autobusem (známou také jako Autobusová diplomacie) do pákistánského města Lahore. V rámci této cesty došlo k podpisu Lahorské deklarace a Memoranda o porozumění, ve kterém se státy dohodly na sdělování budoucích vojenských cvičení a raketových zkouškách. Uvolnění napětí mezi státy ale nemělo dlouhého trvání [Ganguly 2001 b: 316 – 320].

Další konflikt započal v dubnu 1999, když se přes linii kontroly v Kašmíru přemístili mudžahedíni⁵ podporovaní pákistánskými vojáky převlečenými za civilisty [Ganguly 2001 b: 320]. Kašmírští povstalci usilující o připojení k Pákistánu spolu s pákistánskou podporou se soustředili do oblastí Kárgilu, Bataliku a Drasu. Tímto útokem se jim podařilo Indii zcela překvapit. Pákistán za svůj tiše provedený útok sklidil mezinárodní kritiku, protože eskaloval spor s Indií a přerušil bilaterální proces, započatý Autobusovou diplomacií. Oblast Kárgilu byla těžce kontrolovatelná kvůli terénu a špatnému počasí. Indická armáda vyslala 5. května na průzkum terénu jednotku, o které už poté nikdo neslyšel. V horách se ukrývalo až 800 povstalců na více než 70 pozicích podél linie kontroly. Jelikož se oblast nachází ve vysokých nadmořských výškách, bylo nutné, aby se indiští vojáci aklimatizovali. Byla použita i letecká podpora [Ganguly 2001 a: 114 – 117].

Indický ministr zahraničních věcí Jaswanta Singha ukázal snahu řešit spor diplomatickou cestou, když se sešel se svým pákistánským protějškem Sartajem Azizem. Setkání bohužel k ničemu nevedlo protože Aziz tvrdil, že nad povstalci nemají žádnou kontrolu. Tomu ale Singh nevěřil a po Azizovi stále požadoval, ať se pákistánští povstalci stáhnou. Ve dnech 14. a 16. června se Indii podařilo získat zpět kontrolu nad klíčovými pozicemi, které umožňovaly zásobování jednotek přítomných na Siačenském ledovci. Pákistán navštívil také americký generál Anthony Zinni a vyzval ke stažení jeho vojenských jednotek.

⁵ Mudžahedín – bojovník za svobodu ve svaté válce [SCS nedatováno].

Pákistánskou stížnost na Indii, že s konfliktem začala, odmítl uznat americký prezident Clinton, který také nebyl ochoten přistoupit na mediaci mezi znepřátelenými stranami. Pro USA nebyla Jižní Asie prioritou a soustředily se spíše na jiná místa. Tento americký postoj nakonec pomohl k rychlejšímu ukončení sporu. Pákistánský premiér Sharif vyzval 12. června v televizním projevu ke stažení mudžahedínů, stále ale nepřiznal přítomnost regulérní pákistánské armády na území Kašmíru. Ta se ale začala také stahovat. Indie po této válce již nechtěla nechat nic náhodě a začala stavět pevnosti a bunkry podél linie kontroly, které měly být obyvatelné za každého počasí [Ganguly 2001 a: 118 – 121]. USA po této válce mimo jiné poukazovaly na fakt, že ani to, že obě země vlastní jadernou zbraň, nesnižuje pravděpodobnost vypuknutí další války, jak někteří odborníci tvrdili [Ganguly 2001 a: 134].

Po dlouhotrvajícím konfliktu byli už Kašmírští občané unavení z toho, že se jim nepodařilo ani osamostatnit ani připojit k Pákistánu. Konflikt přinesl především utrpení, zničil ekonomiku a obyčejní lidé tak začali toužit především po míru a klidu. Když prezident Clinton v březnu 2000 navštívil Jižní Asii, intenzívně vyzýval Indii k obnovení bilaterálních rozhovorů s Pákistánem a kašmírskými povstalci, k respektování stanovené linie kontroly a k nepoužívání násilí k řešení sporů. V červnu 2000 se zdálo, že se situace zlepšuje. Nejvlivnější povstalecká skupina *Hizbulských mudžahedínů* vyhlásila tříměsíční příměří a byla ochotná vyjednávat s Indií. Propákistánsky orientované strany ji ale označily za zrádce a Pákistán nadále podporoval útoky a boje v oblasti. To nakonec vedlo ke kolapsu jednání mezi indickou vládou a *Hisbulskými mudžahedíny*. Přesto tato událost znamenala posun ve vývoji a pro Indii svitla naděje na vyřešení situace pomocí jednání a ne bojů. Indie má před sebou ale dalekou cestu, musí se stále snažit přesvědčovat povstalce k řešení mírovou cestou a její protipovstalecké a protiteroristické operace nesmí zasahovat běžné občany. Dále je nutné obnovit víru občanů v politické instituce [Ganguly 2001 b: 323 - 331].

3.7. Spory a spolupráce ve 21. století

Dne 19. listopadu 2000 začal muslimský svatý měsíc Ramadám a při této příležitosti vyhlásil pákistánský premiér Atal Behari Vajpayee příměří, které poté prodloužil o dalších sedm měsíců. V tomto období nastal v Kašmíru relativní klid a tak byl Vajpayee vyzýván aby příměří udržel. S tím ale nesouhlasily povstalecké skupiny především *Lashkar-e-Toiba* a *Hizbulšti mudžahedini* a tak bylo nakonec příměří 23. května 2001 ukončeno [Ganguly 2001 a: 135].

26. ledna 2001 zasáhlo indické území Gujarat zemětřesení, které po sobě zanechalo přes 20 000 mrtvých. Přírodní katastrofy jako zemětřesení, sopečná činnost, sesuvy půdy, povodně, hurikány, tornáda nebo tsunami představují rychlý proces, který má ale dlouhodobé následky [Basicplanet nedatováno]. Diplomacie v dobách katastrof neboli *Disaster diplomacy* je postup, kdy stát při příležitosti nějaké přírodní katastrofy nabídne pomoc jinému státu [Mustafa 2005: 35]. Pákistán tehdy poskytl Indii pomoc – vyslal dopravní letadlo se stany a příkrývkami a také vyjádřil soustrast všem pozůstalým [BBC 2001]. Pákistánský premiér spolu s ministrem zahraničí dokonce Indii navštívili, aby rozvoj bilaterálních vztahů dále posílili. Summit proběhl 14. – 16. července ve městě Agra. Pákistánská strana chtěla řešit především Kašmír, vyloučili přetvoření linie kontroly na mezinárodní hranici, ale také nechtěli, aby byla kašmírská otázka řešena vojenskou cestou. Summit se ale bohužel nevyvinul dobře. Indická ministryně Sushna Swaraja shrnula otázky, které na summitu mínila probrat, ale o Kašmíru se vůbec nezmínila, takže k žádné dohodě nakonec nedošlo [Ganguly 2001 a: 135 – 137].

Situace se změnila po útocích na americké světové obchodní centrum a Pentagon z 11. září 2001. Tyto útoky totiž zcela změnilы americkou národní bezpečnost a zahraniční politiku. USA se po delší odmlce začaly soustředit na region Jižní Asie, především na Pákistán a sousední Afghánistánem, ve kterém se ukrývala teroristická skupina Al-Kaida, která za útoky na USA stála. Problémem bylo, že některé skupiny v Pákistánu byly proti spolupráci s USA a dokonce

sympatizovaly s Talibánem. Naopak Indie spolupráci v boji s terorismem USA sama nabídla [Ganguly 2001 a: 138 – 139].

Indii po celé 21. století provází teroristické útoky nejčastěji prováděné islámskými teroristickými skupinami. Za zmínku například stojí útok na indický parlament ze dne 13. prosince 2001. V době útoku zde bylo kolem 100 lidí, 12 zemřelo a přes 20 bylo zraněno. Pět útočníků se podařilo projít přes přísnou kontrolu použitím falešných identifikačních karet. Jeden z nich se v budově odpálil a zbylí čtyři zemřeli při přestřelce s policií. Útok byl proveden pouze dva měsíce po stejném útoku na kašmírský parlament, při kterém zemřelo 38 lidí [BBC 2001]. Indie z útoku obvinila pákistánskou skupinu *Lashkar-e-Toiba a Jaish-e-Mohammad*, která ale toto obvinění odmítla. Obviněn byl ale i samotný Pákistán a to z výcviku teroristů [Redif 2013]. Útok vedl opět ke zhoršení vztahů mezi oběma zeměmi a rozmístění vojáků podél hranic [BBC 2001]. Napětí mezi státy se začalo uvolňovat až v dubnu 2003, kdy se premiéři obou zemí dohodli na obnově transportních linek, zavedení obchodu přes linii kontroly a otevření meeting pointů pro obyvatele rozdělené linií kontroly. V roce 2004 byla navíc zřízena autobusová linka, spojující města v pákistánské a indické části Kašmíru. Utichly i boje na ledovci Siachen. V srpnu 2004 se státy dohodly na společném boji proti terorismu a pašování drog. Indie se dokonce s Pákistánem shodla na tvorbě *India-Pakistan Joint Study Group (JSG)*, která se zaměřovala na obchodní vztahy a ekonomické záležitosti [Misra 2007: 510 – 520].

Dne 8. října 2005 zasáhlo oblast Kašmíru zemětřesení, které zapříčinilo smrt 70 tisíc Pákistánců a tisíce Indů. Zemětřesení přimělo oba státy ke spolupráci – podél linie kontroly bylo otevřeno pět stanic, přes které proudila materiální pomoc [Kelman 2012: 36 – 40]. Během dvou týdnů poskytla Indie Pákistánu 300 tun jídla, léků a stanů. Dále umožnila Pákistánu přelety helikoptér přes bezletovou zónu podél linie kontroly. Indie zároveň nabídla své helikoptéry pro hledání a záchraňování lidí, ale tato nabídka byla Pákistánem zamítnuta [Mustafa 2005: 37 – 38]. Došlo alespoň ke zřízení telefonní linky, která umožnila komunikaci obyvatel v obou částech Kašmíru [Misra 2007: 523].

Mírové jednání ale utrpělo zásah v roce 2006, který je spojen s bombovým útokem na vlak v Bombaji, při kterém bylo zabito okolo 200 lidí. Z útoku byly obviněny dvě skupiny - *Lashkar-e-Toiba* a *Hisbulšti mudžahedíni*, ale obě toto obvinění odmítly [BBC 2006]. Nakonec byly z útoku obviněny menší skupiny *Lashkar-e-Qahar* a *Student Islamic Movement of India*, obě napojené na *Lashkar-e-Toiba* [CFR 2010]. Po tomto útoku byl mírový proces pozastaven a k jeho obnově došlo v září 2006, kdy byla podepsána Havanská deklarace. Tato deklarace vytvořila instituci pro společný boj proti terorismu. V rámci rozvíjení a budování důvěry se státy v roce 2006 také zaměřily i na otázku konvenčních a nukleárních zbraní (*Nuclear confidence building measures*), dohodly se na předběžném oznamování letů a testování balistických střel a navíc byla zřízena stálá telefonní linka pro ministry zahraničí [Misra 2007: 516 – 518].

K další sérii útoků na Bombaj došlo 26. listopadu 2008. Deset teroristů na sedmi místech zabilo 173 lidí a 293 jich bylo zraněno. Jejich cílem bylo vyvolat paniku u místních občanů a turistů. Indie z útoků obvinila pákistánskou skupinu *Lashkar-e-Toiba* a jelikož byl útok dobře naplánovaný, mluvila i o vnějších vazbách skupiny (především na Pákistán). Pákistán obvinění odmítl, tvrdil, že útok byl proveden nestátními aktéry a 9. prosince 2008 organizaci zakázal. Indie má obavy z přeshraničního terorismu, zatímco Pákistán se soustředí stále jen na otázku Kašmíru. Pákistán je obviňován ze slabé ochoty zasahovat proti terorismu na hranicích s Indií a přitom v boji proti terorismu v Afghánistánu dokonce pomáhá USA. Všechny tyto útoky indicko - pákistánské vztahy velice ovlivňují. K usmíření států by mohlo vést překonání náboženského fundamentalismu, ukončení externích zásahů do dění v zemích a omezení vojenské pomoci od světových mocností [Kamal 2013: 29 – 36].

Na přelomu července a srpna 2010 zasáhly Pákistán po vydatném monzunovém dešti ničivé záplavy, při kterých zemřelo přes tisíc lidí, celé vesnice byly smeteny a mnoho oblastí bylo odříznuto od pomoci [BBC 2010 a]. Indie poskytla Pákistánu pět milionů dolarů a nabídla vládě i další pomoc při

řešení katastrofy. Po útocích na indické město Bombaj roku 2008 ale státy obnovují vzájemné vztahy jen velice pomalu [BBC 2010 b].

Stále nedořešeným tématem je spor v oblasti Sir Creek. Tento konflikt byl v roce 1965 řešen před tribunálem, který rozhodl o rozdělení sporného území, jak již bylo zmíněno v kapitole o druhé válce o Kašmír. Obě strany sporu rozhodnutí přijaly, ale problémem se stala nejzápadnější část hranice *Rann of Kutch* (Kaččské bažiny). Oba státy se totiž řešení před tribunálem záměrně vyhýbaly. Nedořešené vymezení hranic ale způsobuje neustálé problémy, má za následek nepřesné definování teritoriálních vod, exkluzivních ekonomických zón (EEZ)⁶ a kontinentálního šelfu. Státy svorně tvrdí, že oblast je bohatá na ropu, zemní plyn a minerály. Přes řadu setkání se situaci nedaří vyřešit. Pákistán žádá zapojení třetí strany, zatímco Indie chce věc řešit pouze bilaterálně. A tak si oba státy navzájem zatýkají nevinné rybáře, kteří se pohybují v nepřesně vymezené oblasti, a někdy si prokážou dobrou vůli a zajatce zase propustí. Ve skutečnosti se ale v tomto sporu nepohnuly z místa [Shah 2010: 357 - 397].

V roce 1995 byl vytvořen *World Hydrological Cycle Observing System* (*WHYCOS*), který se soustředí na spolupráci, výměnu informací a pozorování určitých oblastí. Projekt je tvořen regionálními projekty jako je například *The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing System* (*HKH-HYCOS*) zaměřený na státy Bangladéš, Nepál, Bhútán, Čínu, Indii a Pákistán. V tomto regionu jsou záplavy častým problémem, a proto bylo nutné vytvořit systém včasného varování a mechanismus na jejich předpovídání [Whycos 2002: 5 – 16]. Projekt byl zahájen v roce 2001, v roce 2004 následovala řada setkání a k jeho uskutečnění došlo v roce 2009. Do projektu se zapojily Nepál, Bhútán, Bangladéš a Pákistán a navrhovanými partnery jsou Čína a Indie [Whycos nedatováno]. Výhodou je i výměna technologií, know-how, dat a informací.

⁶ Exkluzivní ekonomická zóna (EEZ) – pásmo dlouhé 200 námořních mil, ve kterém mají přímořské státy pravomoc ve využívání přírodních zdrojů [STATS.OECD nedatováno].

Tento projekt může přispět k intenzivnější komunikaci, spolupráci a růstu vzájemné důvěry mezi státy v regionu [Whycos 2002: 20 – 21].

V roce 2005 se Indie a Pákistán staly pozorovatelskými členy Šanghajské organizace spolupráce (*SCO - Shanghai Cooperation Organisation*) [Norling – Swanström 2007: 429]. Členy organizace jsou Rusko, Čína, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Uzbekistán. Cílem organizace je posílení důvěry mezi státy, rozvoj spolupráce, obchodu, vědy a výzkumu, vzdělání, kultury, cestovního ruchu atd. [SECTSCO nedatováno]. V roce 2015 bylo rozhodnuto, že Indie a Pákistán se v bližší budoucnosti stanou řádnými členy organizace. Státy tak získají lepší přístup k energetickým zdrojům centrální Asie. Rusko se chce zaměřit na větší spolupráci při boji proti terorismu a pašování drog v Afghánistánu. Čína rozšíření o nové členy uvítala s tím, že povede ke zlepšování bilaterálních vztahů mezi státy a k dalšímu rozvoji organizace [Tribune 2015].

4. Závěr - Důkaz možnosti koexistence konfliktu a spolupráce

V první části práce jsem definovala pojmy konflikt a spolupráce buď jako neslučitelné nebo jako koexistující fenomény. Přikláníla jsem se spíše k názoru, že konflikty a spolupráce mohou probíhat současně nebo v relativně blízkých časových obdobích, a tento názor jsem chtěla svou prací potvrdit. Prozkoumala jsem vývoj v oblasti Indie a Pákistánu od roku 1947, kdy oba státy získaly nezávislost. Konflikty jsem vybrala z databáze *Uppsala Conflict Data Project*, která definuje konflikty podle intenzity na menší ozbrojené konflikty (intenzita 1) a války (intenzita 2). Při menším ozbrojeném konfliktu zemře 25 až 999 osob přímo se účastnících bojů ročně. O válku se jedná tehdy, pokud je překročen počet 1000 obětí za rok [Pcr.uu 2014: 8]. Z této databáze jsem vybrala několik válečných konfliktů mezi Indií a Pákistánem, které proběhly v letech 1947 až 1948, dále v roce 1965 a 1971. Vybrala jsem i jeden menší ozbrojený konflikt z roku 1999.

V průběhu 21. století se začaly objevovat spíše teroristické útoky než války. Ne vždy ale probíhal mezi státy pouze konflikt – paralelně s ním se konaly například schůzky ohledně smlouvy o řeku Indus, uzavírala se příměří, státy se společně stávaly členy regionálních organizací nebo si poskytovaly pomoc při přírodních katastrofách.

Konflikty, které jsem zmínila (1. a 2. válka o Kašmír, Bangladéšská a Kárgilská válka, spor o oblast Sir Creek a ledovec Siachen), řadím mezi témata *high politics*, jelikož se týkají bezpečnosti státu a došlo k výrazné sekuritizaci těchto témat. Jedná se o otázky prestiže, žádná ze stran nechce ustoupit ze svých pozic, protože by to mohlo být považováno za slabost. Těžko se nalézají kompromisy nebo shoda. Přesto je ale viditelná snaha států napětí zmírnit. I v obdobích mezi jednotlivými válkami stále docházelo k menším potyčkám na linii kontroly, ale jelikož v těchto obdobích nebyl konflikt tak vyhrocený, docházelo v jiných oblastech zároveň i ke spolupráci. Naopak v období válek byla spolupráce v ostatních oblastech (v *low politics*) omezená.

Možnou koexistenci konfliktů a spolupráce dokládám na několika případech, které probíhaly v natolik úzkém časovém rozpětí, že je zřejmé, že nemohlo jít o časově zcela oddělené události. Tyto příklady jsem vybrala s pomocí časové osy se záznamem všech důležitých událostí v období let 1947 - 2015 (*Tabulka č. 3*). Jde například o spolupráci okolo řeky Indus, kdy mezi státy přetrvávalo napětí po válce z roku 1947. V roce 1949 byla ve Smlouvě z Karáčí definována linie příměří a poté v letech 1951 – 1960 došlo k vyjednávání a podpisu smlouvy o řece Indus. Později, když vypukly války v roce 1965 nebo 1971, se spolupráce kolem řeky Indus postupně omezovala (schůzky se nekonaly tak často), ale přesto nedošlo k jejich úplnému přerušení. Spolupráce probíhala v oblasti *low politics*, nebyly to záležitosti, které by ovlivňovaly existenci státu. Po další válce z roku 1965 nastalo opět období užší spolupráce – mír nastal v září 1965 a již v lednu 1966 byla uzavřena Taškentská deklarace.

Postupně ale opět sílily nepokoje ve Východním Pákistánu, které vyvrcholily v roce 1971 Bangladéšskou válkou. Již v roce 1972 ale došlo ke schůzce v Simle a k uzavření dohody obnovující diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi.

Indie a Pákistán se v roce 1985 připojily do Jihoasijského sdružení pro regionální spolupráci SAARC ale v téže době probíhaly menší spory v Kašmíru a také na ledovci Siachen, které se vyhrotily až do vzájemného odstřelování pozic podél hranic v roce 1990.

V roce 1998 provedly obě země jaderné testy, ale v tomtéž roce mezi sebou obnovily bilaterální jednání a již v roce 1999 byla uzavřena Lahorská deklarace a Memorandum o porozumění. Vzápětí se situace opět obrátila a vypukla Kárgilská válka.

Na počátku nového století bylo uzavřeno příměří a vzájemné vztahy se opět zlepšovaly, například díky spolupráci při zemětřesení z roku 2001 nebo projektu *The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing System (HKH-HYCOS)*, který byl zaměřen na spolupráci při předpovídání záplav a budování

systemu včasného varování. Období spolupráce bylo opět přerušeno teroristickým útokem na indický parlament v roce 2001.

K postupnému zlepšování vztahů vedlo například i obnovení autobusové linky mezi indickou a pákistánskou částí Kašmíru v roce 2004, nebo spolupráce po zemětřesení v Kašmíru z roku 2005, díky němuž byly otevřeny podél linie kontroly stanice pro distribuci materiální pomoci. Přínosem bylo také zřízení dohody o volném obchodu (*SAFTA, South Asian Free Trade Area*) mezi členskými státy SAARC nebo to, že se státy staly pozorovatelskými členy v Šanghajské organizaci spolupráce (*SCO, Shanghai Cooperation Organisation*). V červenci 2006 ale došlo k dalšímu teroristickému útoku tentokrát na indické město Bombaj. Hned vzápětí v září 2006 ale státy uzavřely Havanskou deklaraci a vytvořily instituci pro společný boj proti terorismu. Dále se zaměřily na komunikaci při testování konvenčních a nukleárních zbraní a také byla zřízena přímá telefonní linka pro ministry zahraničí.

Můžeme tedy říci, že i když mezi Indií a Pákistánem nebyl nikdy uzavřen mír (pouze příměří), neznamenalo to úplné zřeknutí se spolupráce. Situace mezi státy byla vyhrocená v určitých oblastech (boj o území a zdroje), ale v jiných přesto docházelo ke spolupráci (smlouva o řece Indus, přírodní katastrofy, autobusové linky...). Oblasti Sir Creek, ledovec Siachen a hranice Kašmíru ale i nadále zůstávají nedořešeny a jsou stále potenciálním zdrojem dalších konfliktů.

Mám za to, že uvedené příklady hypotézu o možné koexistenci konfliktů a spolupráce potvrzují. Vzhledem k tomu, že mezinárodní schůzky na nejvyšší úrovni bývají připravovány v horizontu měsíců i let, můžeme zdánlivou prodlevu mezi některými událostmi považovat za nepodstatnou. Je vysoce pravděpodobné, že obě zdánlivě neslučitelné události probíhaly paralelně. Názorně tuto skutečnost dokládá i zmiňovaná časová osa (*Tabulka č. 3*).

5. Seznam pramenů a literatury

Antonovová, Koka Aleksandrovna – Bongard-Levin, Grigorij Maksimovič – Kotovskij, Grigorij Grigor'jevič (1973). *Dějiny Indie* (Praha: Svoboda).

Bardis, Panos D. (2014). Social Interaction and Social Processes. *Social Science* 54 (3), s. 147 – 167.

Bartos, Otomar J. – Wehr, Paul (2002). *Using conflict theory* (New York: Cambridge University Press).

BBC (2001). 2001: *Suicide attack on Indian parliament* (http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/december/13/newsid_3695000/3695057.stm, 8. 3. 2016).

BBC (2006). *Mumbai bombers 'will never win'* (http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/5173646.stm, 8. 3. 2016).

Biswas, Asit (1992). Indus Water Treaty: the Negotiating Process. *Water International* 17 (4), 201 – 209.

Brein, Cecile (2008). *Does the dividing line between 'high' and 'low' politics mark the limits of European integration?-The case of Justice and Home Affairs. European Union Politics* (<http://www.polecon.no/blog2/wp-content/uploads/2009/04/high-low-politics.pdf>, 15. 3. 2016).

Buzan, Barry – Waeber, Ole – de Wilde, Jaap (2005). *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu* (Brno: Barrister & Principal).

CFR (2010). *Lashkar-e-Taiba (Army of the Pure) (aka Lashkar e-Tayyiba, Lashkar e-Toiba; Lashkar-i-Taiba)* (<http://www.cfr.org/pakistan/lashkar-e-taiba-army-pure-aka-lashkar-e-tayyiba-lashkar-e-toiba-lashkar--taiba/p17882>, 8. 3. 2016).

Craig, John G. (1993). *The nature of Co-operation* (New York: Black Rose Books).

Filipský, Jan – Knotková-Čapková, Blanka – Marek, Jan – Vavrušková, Stanislava (2003). *Dějiny Bangladéše, Bhútánu, Malediv, Pákistánu a Šrí Lanky* (Praha: Lidové noviny).

Ganguly, Sumit (2001 a). *Conflict unending – India – Pakistan Tensions since 1947* (New Delhi: Oxford University Press).

Ganguly, Rajat (2001 b). India, Pakistan and the Kashmir insurgency: causes, dynamics and prospects for resolution. *Asian Studies Review* 25(3), s. 309 – 334.

Gillinson, Sarah (2004). *Why Cooperate? A Multi-Disciplinary Study of Collective Action* (London: Overseas Development Institute).

Hameed, Sadika (2012). Prospects for Indian-Pakistani Cooperation in Afghanistan. *Csis*.
(http://csis.org/files/publication/120821_Hameed_ProspectsIndianPakistan_Web.pdf, 24. 3. 2015).

Hu, Wexing (2000). New Delhi's Nuclear Bomb. *World Affairs* 163 (1), 28 – 38.

IDW (nedatováno). South Asian Association for Regional Cooperation (<http://www.internationaldemocracywatch.org/index.php/south-asian-association-for-regional-cooperation->, 18. 3. 2016).

Kamal, Marium (2013). The Mumbai Terror 2008 and its Impact on the Indo-Pak Relations. *Research Journal of South Asian Studies* 28(1), s. 25 – 37.

Komenskeho66 (nedatováno). *Dějepis na internetu* (<http://www.komenskeho66.cz/materialy/dejepis/95.html>, 20. 3. 2016).

Kroupa, Jiří (2010). *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů* (Praha: Wolters Kluwer ČR).

Lederach, John Paul (1997). *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies* (Washington D.C.: United States Institute of Peace Press).

Manoj, Joshi (2012). The troubled waters of Sir Creek: Gujarat CM's demand for a freeze on the disputed creek complicates issue. *Indiatoday* (<http://indiatoday.intoday.in/story/sir-creek-----boundary/1/237992.html>, 8. 1. 2016).

Milner, Helen (1992). International Theories of Cooperation among Nations: Strengths and Weaknesses. *World Politics* 44 (3), s. 466 – 496.

Mirumachi, Naho – Allan, John A. (2007). *Revisiting Transboundary Water Governance: Power, Conflict, Cooperation and the Political Economy* (<http://www.newwater.uniosnabrueck.de/caiwa/data/papers%20session/F3/CAIW-A-FullPaper-MirumachiAllan25Oct07submitted2.pdf>, 15. 3. 2016).

Misra, Ashutosh (2001). THE SIR CREEK BOUNDARY DISPUTE: A Victim of India-Pakistan Linkage Politics. *Boundary and Security Bulletin* 8(4), s. 91 – 96.

Misra, Ashutosh (2007). An audit of the India-Pakistan peace process. *Australian Journal of International Affairs* 61 (4), s. 506 – 528.

Mustafa, Zubeida (2005). Foreign Policy and Earthquake Diplomacy. *Pakistan Horizon* 59 (4), s. 29 – 38.

Norling, Nicklas – Swanström, Niklas (2007). The Shanghai Cooperation Organization, trade, and the roles of Iran, India and Pakistan. *Central Asian Survey* 26 (3), s. 429–444.

Oxforddictionaries (nadatováno a). *Conflict* (<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/conflict>, 6. 2. 2016).

Oxforddictionaries (nadatováno b). *Cooperate* (<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cooperate>, 6. 2. 2016).

Pcr.uu (2014). *UCDP/PRIO Armed Conflict Dataset Codebook* (http://www.pcr.uu.se/digitalAssets/124/124920_1codebook_ucdp_prio-armed-conflict-dataset-v4_2014a.pdf, 9. 4. 2016).

Pcr.Uu (2015). *UCDP/PRIO Armed conflict dataset* (http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/datasets/ucdp_prio_armed_conflict_dataset/, 9. 4. 2016).

Petruška, Miroslav (2015). Voda v západní Africe: Zdroj konfliktu, či podnět ke spolupráci?. *Politologická revue* 21 (2), s. 43 – 72.

Ravishankar, Siddharth (2015). Cooperation between India and Pakistan after Natural Disasters. *STIMSON*. 9. 1. 2015 ([http://www.stimson.org/spotlight/cooperation-between-india-and-pakistan-after-natural-disasters-/,](http://www.stimson.org/spotlight/cooperation-between-india-and-pakistan-after-natural-disasters-/) 24. 3. 2015).

Redif (2001). *Govt blames LeT for Parliament attack, asks Pak to restrain terrorist outfits* (<http://www.rediff.com/news/2001/dec/14parl12.htm>, 8. 3. 2016).

SAARC (2004). *AGREEMENT ON SOUTH ASIAN FREE TRADE AREA (SAFTA)*(http://saarcsec.org/uploads/document/SAFTA%20AGREEMENT_2010811115331.pdf, 19. 3. 2016).

SAARC (nedatováno a). SAARC Summit (<http://www.saarc-sec.org/SAARC-Summit/7/>, 18. 3. 2016).

SAARC (nedatováno b). *South Asian Free Trade Area (SAFTA)*(http://saarc-sec.org/areaofcooperation/detail.php?activity_id=5, 19. 3. 2016).

SCS (nedatováno). *Pojem mudžahedín* (<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/mudzahedin>, 5. 3. 2016).

SECTSCO (nedatováno). *Brief introduction to the Shanghai Cooperation Organisation* (<http://www.sectsco.org/EN123/brief.asp>, 18. 3. 2016).

Shah, Sikander Ahmed (2010). RIVER BOUNDARY DELIMITATION AND THE RESOLUTION OF THE SIR CREEK DISPUTE BETWEEN PAKISTAN AND INDIA. *Vermont Law Review* 34 (2), s. 357 – 413.

Smolík, Josef – Šmíd, Tomáš (2010). *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století* (Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity).

STATS.OECD (nedatováno). *EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE (EEZ)* (<https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=884>, 13. 3. 2016).

Strnad, Jaroslav – Filipický, Jan – Holman, Jaroslav – Vavrušková, Stanislava (2003). *Dějiny Indie* (Praha: Lidové noviny).

Swain, Ashok (2009). The Indus II and Siachen Peace Park: Pushing the India-Pakistan Peace Process Forward. *The Round Table* 98 (404), s. 569 – 582.

Tesař, Filip (2007). *Etnické konflikty* (Praha: Portál).

Tribune (2015). *Pakistan, India become permanent SCO members* (<http://tribune.com.pk/story/918509/pakistan-india-become-permanent-sco-members-reports/>, 19. 3. 2016).

UN (nedatováno a). *UNMOGIP Background* (<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmogip/background.shtml>, 12. 2. 2016).

Waisová, Šárka (2005 a). *Úvod do studia mezinárodních vztahů* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Waisová, Šárka (2005 b). *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích* (Praha: Portál).

Weitz, Richard (2015). The Shanghai Cooperation Organization's Growing Pains. *The Diplomat* (<http://thediplomat.com/2015/09/the-shanghai-cooperation-organizations-growing-pains/>, 10. 1. 2016).

Whycos (2002). *The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing System (HKH – HYCOS)*
(<http://www.whycos.org/whycos/sites/default/files/public/pdf/projects/hkh/hkh-hycos.pdf>, 8. 1. 2016).

Wirsing, Robert (1998). War or Peace on the Line of Control?: The India-Pakistan Dispute over Kashmir Turns Fifty. *Boundary & Territory Briefings* 2 (5), s. 1-39.

Wolf, Aaron (2007). Shared Waters: Conflict and Cooperation. *Annual Review of Environmental Resources* 32 (3), s. 1 – 29.

Wolpert, Stanley (2010). *India and Pakistan : continued conflict or cooperation?* (London: University of California Press).

6. Seznam použitých zkratek

OSN – United Nations - UN (Organizace Spojených Národů)

SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation (Jihoafrické sdružení pro regionální spolupráci)

SAFTA – South Asian Free Trade Area (Jihoasijská zóna volného obchodu)

HKH-HYCOS – The Hindu Kush-Himalayan Hydrological Cycle Observing System

SCO – Shanghai Cooperation Organization (Šanghajská organizace spolupráce)

UNCIP – United Nations Commission on India and Pakistan (Komise Spojených Národů pro Indii a Pákistán)

CFL – Cease-fire line (Linie příměří)

UNMOGIP – United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (Skupina vojenských pozorovatelů Spojených Národů pro Indii a Pákistán)

IWT – Indus Water Treaty (Smlouva o řece Indus)

TVA – Tennessee Valley Authority

LoC – Line of Control (Linie kontroly)

JKFL – Jammu and Kashmir Liberation Front

ISI – Inter Services Intelligence

SMC – SAFTA Ministerial Council (Rada ministrů SAFTA)

DAE – Department of Atomic Energy

PAEC – Pakistan Atomic Energy Commission

NPT – Non-proliferation Treaty

CTBT – Comprehensive Test Ban Treaty

JSG – Indian-Pakistan Joint Study Group

EEZ – Exclusive Economic Zone (Exkluzivní ekonomická zóna)

WHYSOC – World Hydrological Cycle Observing System

7. Resumé

This bachelor thesis is focused on the India - Pakistani conflict and cooperation from their independence date (1947) to the present time and it is divided into two chapters.

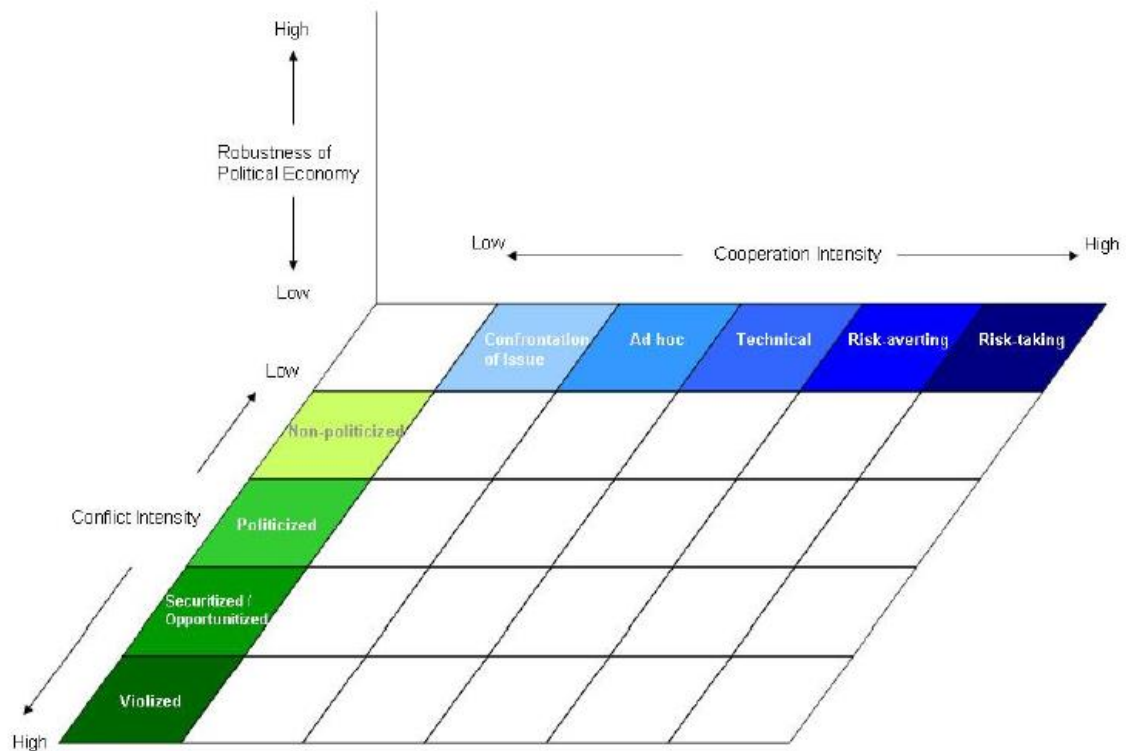
In the first chapter I summarize the definitions of cooperation and conflict from several authors. Some authors think that conflict and cooperation can take place only strictly separately and others say that conflict and cooperations can coexist paralelly or within a short time interval. In the second chapter I focus on main conflicts which I choose in the database *Uppsala Conflict Data Project* and I also mention the terrorist attacks in the 21. century. Beside conflicts this chapter also focus on cooperation between these two states. There is no database summarizing the cooperation in the available literature so I present my own selection of recorded affairs.

As said at the begining - target of this thesis is to confirm the possibility that conflict and cooperation can coexist paralelly and do not need to run strictly separately. For this purpose I draw up the timeline on which I specify all events mentioned in the second chapter. Thanks to this timeline I am able to find a number of cases when conflict and cooperation run in relatively short time periods. Because of international meetings and its agenda are planned long time in advance, I assume that it confirms the hypothesis of possible coexitence of these two opposite events.

8. Přílohy

		Cooperation	
		Low	High
Conflict	Low	Little interaction	Stable and comfortable
	High	Unstable relations	Unstable, intense, sometimes creative

Tabulka č. 1: čerpáno z Craig, John G. (1993). *The nature of Co-operation* (New York: Black Rose Books), s. 16.

Graf č. 1: čerpáno z Mirumachi, Naho – Allan, John A. (2007). *Revisiting Transboundary Water Governance: Power, Conflict, Cooperation and the Political Economy* (<http://www.newater.uni-osnabrueck.de/caiwa/data/papers%20session/F3/CAIWA-FullPaper-MirumachiAllan25Oct07submitted2.pdf>, 15. 3. 2016).

	Year	Location	SideA	SideA2nd	SideB	SideBID	SideB2nd	Incompatibility	TerritoryName	IntensityLevel
951	1-20	1948	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	2
952	1-20	1964	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
953	1-20	1965	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	2
954	1-20	1971	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	2
955	1-20	1984	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
956	1-20	1987	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
957	1-20	1989	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
958	1-20	1990	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
959	1-20	1991	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
960	1-20	1992	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
961	1-20	1996	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
962	1-20	1997	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
963	1-20	1998	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
964	1-20	1999	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
965	1-20	2000	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
966	1-20	2001	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
967	1-20	2002	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
968	1-20	2003	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1
969	1-20	2014	India, Pak	Government of India		Government of Pakistan	770		1 Kashmir	1

Tabulka č. 2: čerpáno z Pcr.Uu (2015). *UCDP/PRIO Armed conflict dataset* (http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/datasets/ucdp_prio_armed_conflict_dataset/, 9. 4. 2016).

Indie a Pákistán - vývoj vzájemných vztahů v období 1947 - 2015

Legenda:
 období spolupráce
 období bojů

Tabulka č. 3: Časová osa – vlastní tvorba

Mapa č. 1 - Oblast Džammú a Kašmír – čerpáno z - Komenskeho66 (nedatováno). *Dějepis na internetu* (<http://www.komenskeho66.cz/materialy/dejepis/95.html>, 20. 3. 2016).

Mapa č. 2 – Fragmentovaný stát – Západní a Východní Pákistán (*West and East Pakistan*) – čerpáno z - Polgeo (nedatováno). *KONFLIKT INDIE – PÁKISTÁN* (<http://polgeo.geogr.muni.cz/konlikty-smlouvy-a-organizace/konflikt-indie-pakistan/>, 20. 3. 2016).

Mapa č. 3 – Oblast Sir Creek – čerpáno z – GK Today (2012). *Sir Creek Dispute* (<http://www.gktoday.in/sir-creek-dispute/>, 22. 3. 2016).

Mapa č. 4 – Ledovec Siachen (*Siachen Glacier*) – čerpáno z - Polgeo (nedatováno). **KONFLIKT INDIE – PÁKISTÁN** (<http://polgeo.geogr.muni.cz/konlikty-smlouvy-a-organizace/konflikt-indie-pakistan/>, 20. 3. 2016).